

Ministri Peleshi: Krenarë për pozicionin tonë në përmbushjen e detyrimeve për paqen dhe sigurinë e përbashkët

Gjeneralmajor Arben Kingji priti ekipin e Komandës së Forcës Tokësore Amerikane në Europë dhe Afrikë (USAEUR-AF)

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor Arben Kingji, priti në një takim kortezie ekipin e Komandës së Forcës Tokësore Amerikane në Europë dhe Afrikë (USAEUR-AF), të kryesuar nga krye nënoficeri i Komandës, kryekapiter Jeremiah E. Inman.

Gjeneralmajor Kingji, pasi adresoi një falënderim për mbështetjen e deritanishme, që Komanda e Forcës Tokësore Amerikane në Europë dhe Afrikë (USAEUR-AF) ka dhënë në rritjen e aftësive dhe kapaciteteve profesionale dhe operacionale të FARSH, shprehu gatishmërinë për rritjen e rolit të Nënoficerit brenda strukturave të FARSH.

“Organizimi i Konferencës kryesore Planëzuese të “CEANCO 24”, në Shqipëri, nga ana e Komandës Amerikane për Europën, është një tregues i bashkëpunimit të shkëlqyer mes dy ushtrive tona...”, - u shpreh ndër të tjera SHSHPFA, gjeneralmajor Arben Kingji.

Nga ana e tij kryekapiter Jeremiah E. Inman, falënderoi SHSHPFA për mikpritjen dhe masat e marra për mbarrëvajtjen e kësaj konference, e cila do të zhvillohet në vendin tonë në datat 06-10 maj 2024, në kuadër të bashkëpunimit të Forcës Tokësore dhe USAREU&AF.

Certifikohen kursantët e Kursit Themelor të Oficerit të Shtabit, KTHOSH

Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë organizoi ceremoninë e certifikimit të kursantëve të Kursit Themelor të Oficerit të Shtabit (KTHOSH). Në këtë aktivitet morën pjesë zëvendëshefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së gjeneralmajor Manushaqe Shehu, komandantë forcash dhe njësi autonome të FA, drejtorë të Shtabit të Përgjithshëm, staf pedagogjik, mbështetës dhe familjarë. Ceremonia u hap me fjalën e rastit të komandantit të Kolegjit të Mbrojtjes dhe Sigurisë, gjeneral brigade Ylli Pulaj, i cili ndër të tjera citoi se: “I bindur se me përvojën e pedagogëve, kurrikulën, infrastrukturën e kolegjit, ju keni marrë njohuritë e duhura për të qenë oficerë kandidatë për gradën “major”, të aftë për të shërbyer në pozicione të ndryshme të reparteve dhe shtabeve në nivel batalioni brenda dhe jashtë vendit. Në këtë kurs morën pjesë dhe përfaqësues, oficerë nga Forca e Sigurisë së Kosovës, të cilët i falënderoj sërish që zgjodhën kolegjin për vijimin e studimeve të tyre. Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë do të mirëpresë ushtarakët nga Forca e Sigurisë së Kosovës dhe do të rrisë bashkëpunimin me të gjitha institucionet arsimore të FSK-së, jo vetëm me kursantë, por edhe me shkëmbime lektorësh”.

Në emër të kursantëve përshëndeti kapiten Eduart Kumaraku, i cili falënderoi trupën pedagogjike për përkushtimin dhe uroi kolegjet për mbarimin me sukses të kursit. Në vijim, përshëndeti zëvendëshefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjeneralmajor Manushaqe Shehu, e cila u shpreh se: “Kursi që ju sot certifikoheni, sikurse shprehet edhe në emërtimin e tij, ndërton bazat dhe themelet e zhvillimit të oficerëve të rinj, që do të jenë komandantë dhe liderë të nesërme. Kjo është shumë e rëndësishme për forcën ushtarake të dy vendeve tona. Ju përbëni bazat kryesore të oficerëve të FA-së dhe FSK-së dhe sa më të forta dhe të konsoliduara të jenë dhe të zhvillohen këto baza, aq më të forta dhe të afta do të jenë forcat tona. Tani ne presim nga ju që të reflektoni rritjen tuaj profesionale në përmirësimin dhe ndryshimin pozitiv të situatës në strukturat dhe detyrat që kryeni ose mund të kryeni në nivele paralele apo më të larta. Kjo është normale dhe e pritshme, sepse tani ju jeni në gjendje të kuptoni më mirë mënyrën se si funksionon dhe kryen detyrat një shtab, si punohet dhe menaxhohet puna në grup, por edhe si mund të jeni edhe profesionistë të aftë

dhe dinjitoz në shtabe, struktura dhe ambiente të punës së Aleancës apo shumëkombëshe”.

Në këtë kurs morën pjesë oficerë nga Forcat e Armatosura Shqiptare dhe nga Forca e Sigurisë së Kosovës. Ceremonia u mbyll me fotografi të përbashkët dhe shpërndarjen e certifikatave.

Ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi zhvilloi një vizitë zyrtare në Zagreb, me ftesë të zëvendëskryeministrit dhe ministrit të Mbrojtjes të Kroacisë, z. Ivan Anušić. Qëllimi i vizitës është intensifikimi i marrëdhënieve dypalëshe midis dy vendeve, me theks të veçantë në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes, adresimi i çështjeve aktuale të rajonit të Ballkanit Perëndimor dhe më gjerë, bashkëpunimi në kuadër të NATO-s dhe iniciativave të tjera rajonale dhe ndërkombëtare.

Z. Peleshi u shpreh se: “Shqipëria dhe Kroacia janë bashkudhëtare në një nga rrugëtimet më të rëndësishme, anëtarësimin në NATO, e që këtë vit dy vendet shënojnë 15-vjetorin në NATO, duke qenë krenarë për pozicionin tonë në përmbushjen e detyrimeve për paqen dhe sigurinë tonë të përbashkët”.

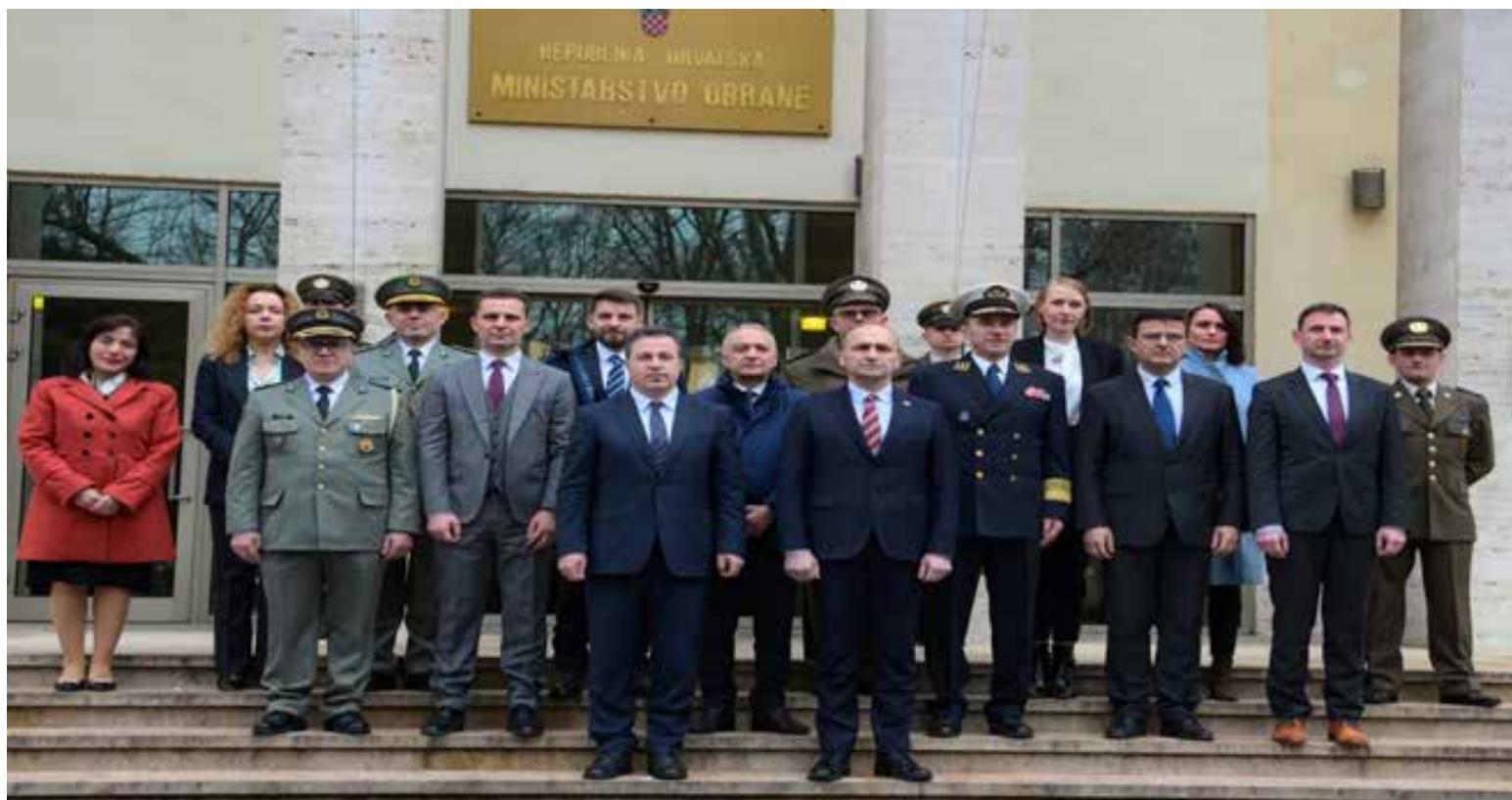
Më tej Ministri shprehu mirënjohjen e tij ndaj Kroacisë, për rolin e saj të rëndësishëm në Ballkan, për mbështetjen e pakushtëzuar që i ofron vendeve të rajonit në të gjitha proceset integruese euro-atlantike, duke theksuar këtu dhe kontributin e saj për një rajon të sigurt, pa konflikte dhe në paqe.

Ministri Peleshi vlerësoi qasjen e vazhdueshme pozitive të Ministrisë së Mbrojtjes së Kroacisë ndaj Kosovës, si një mbështetëse e saj në perspektivën europiane, në anëtarësimin në të gjitha iniciativat rajonale dhe organizatat ndërkombëtare në të cilat Kosova ka kapacitetet për të kontribuar dhe për të luajtur një rol të rëndësishëm.

Ministri Peleshi njohu homologun e tij kroat me angazhimet për vitin 2024, një vit shumë impenjativ për Ministrinë e Mbrojtjes së Shqipërisë, pasi mirëpret organizimin e disa aktiviteteve të rëndësishme rajonale në vendin tonë, si dhe kryesimin e një prej iniciativave më të rëndësishme të rajonit siç është SHBA-Karta e Adriatikut (A 5).

Gjatë kësaj vizite, dy ministrat e mbrojtjes nënshkruan një Memorandum të ri Bashkëpunimi në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes, risia e të cilit lidhet me përditësimin e këtij dokumenti me sfidat e reja, përfshirjen dhe identifikimin e fushave të reja të bashkëpunimit në lidhje me inovacionin dhe kibernetikën, industrinë e mbrojtjes, trajnimet dhe edukimin dhe shumë fusha të tjera me interes të përbashkët për Forcat tona të Armatosura.

Gjatë kësaj vizite, ministri i Mbrojtjes

Ministri Peleshi: Krenarë për pozicionin tonë në përmbushjen e detyrimeve për paqen dhe sigurinë e përbashkët

Peleshi u prit në takime të veçanta nga Presidenti i Republikës së Kroacisë, z. Zoran Milanović dhe kryeministri z. Andrej Plenković. Ministri Peleshi i njohu dy krerët e shtetit kroat me zhvillimet e fundit politike në Shqipëri si dhe me reformat e ndërmarra së fundmi në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes. Edhe në bisedë me Presidentin dhe Kryeministrin, ministri Peleshi shprehu edhe njëherë mirënjohjen për mbështetjen që Kroacia ka ofruar gjithmonë për integrimin e Shqipërisë, por dhe në rolin që ajo luan për sigurinë dhe paqen e Ballkanit Perëndimor.

Trajnohet personeli i Forcës Ajrore për përdorimin e dronëve TB2

Pas përfundimit me sukses të fazës së përgatitjes teorike, efektivet kanë filluar trajnimin praktik për përdorimin operacional dhe mirëmbajtjen e mjeteve ajrore pa pilot, me të cilët Shqipëria do të pajiset shumë shpejt.

Oficerë dhe nënoficerë nga Forcat tona të Armatosura, aktualisht po ndjekin kurse intensive në Turqi për specialitetet pilot-UAV, elektronik-UAV dhe mekanik-UAV, për të bërë të mundur aftësimin profesional për çdo aspekt të operimit të kësaj teknologjie të përparuar.

Forcat Ajrore janë të angazhuara që efektivet të pajisen me kompetencën e nevojshme për të operuar këta dronë të pararojës teknologjike në fushën e Mbrojtjes dhe Sigurisë Kombëtare.

Përfundon Kursi EOD Niveli I në Qendrën Stërvitore të Komandës Mbështetëse

Në ambientet e Qendrës Stërvitore të Komandës Mbështetëse u zhvillua ceremonia e certifikimit të kursantëve, të cilët përfunduan Kursin EOD Niveli I.

Në këtë ceremoni ishte i pranishëm zëvendëskomandanti i Komandës Mbështetëse, kolonel Shkëlqim Çela, komandanti i Batalionit të Xhenios, kolonel Shkëlzen Mhillaj dhe përfaqësuesi i "Golden West William Ziervogel".

Ky kurs, i cili zgjati dy muaj, kishte në fokus rritjen e aftësive profesionale dhe kapaciteteve të ushtarakëve për të kryer detyrën e operatorit EOD Niveli I, si dhe aftësimin e kursantëve për dhënien e ndihmës së parë, njohjen e municioneve, vënien në zbatim të procedurave të asgjësimit final të municioneve dhe eksplozivëve për të cilat janë trajnuar.

Komanda Mbështetëse në mbështetje të Emergjencave Civile për hapjen e akseve rrugore të bllokuara në veri të vendit

Nisur nga situata e krijuar në vendin tonë nga përkeqësimi i motit dhe reshjeve të dendura të borës, në bashkinë Fushë Arrëz, qarku Shkodër u angazhuan dy borëpastruese nga BMEC në mbështetje të Emergjencave Civile për hapjen e akseve rrugore të bllokuara.

Pavarësisht kushteve të vështira të terrenit, rrugëve të ngushta, prezencë bore e ngrirë, erërave të forta dhe temperaturave nën zero, u bë e mundur hapja e 13,5 km rrugë, me një trashësi bore prej 40 - 60 cm.

Operacioni vazhdoi në disa fshatra të këtij qarku për t'u ardhur në ndihmë banorëve të zonës për hapjen dhe sigurimin e rrugëkalimeve.

21 efektivë, mes të cilëve një anëtar i FSK-së, përfunduan Kursin XIX Bazë të Forcave Komando. Në ceremoninë e organizuar me këtë rast morën pjesë komandanti i Forcës Tokësore, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia, komandanti i qendrës stërvitore të FT-së, kolonel Eglan Dauti dhe anëtarë të Shtabit të Forcës Tokësore.

Ceremoninë e hapi komandanti i ROS-së, kolonel Ajet Jata, i cili vlerësoi punën e pa lodhur dhe djersën e derdhur nga kursantët dhe instruktorët për arritjen e objektivave në realizimin e gjithë programit stërvitor dhe përfundimin me sukses të këtij kursi selektues nga pjesa më e madhe e kursantëve. Ai u uroi suksese në karrierën ushtarake.

Më tej, fjalën e mori komandanti i Forcës Tokësore, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia, i cili pasi falënderoi kursantët për arritjen e tyre u ndal në rëndësinë e këtij kursi:

"Kursi Bazë Komando është një sfidë ku shfaqen aftësitë fizike e psikologjike të gjithsecilit nga ju. Në këtë kurs kryhen tema e taktika, të cilat ju bëjnë juve që në përfundim të këtij kursi të jeni në një nivel më të lartë së ushtarakët e zakonshëm, pasi dhe detyra e misioni juaj është i tillë që kërkon aftësi dhe cilësi mbi normalen. Vendi ynë është një faktor i rëndësishëm i sigurisë në rajon e sot Forcat e Armatosura pranojnë në gjirin e tyre komandot më të rinj, kjo gjë na bën krenarë, prandaj ju uroj ta mbani lart emrin e bukur Komando".

Më pas kursantët kryen betimin dhe vendosën beretat blu, duke realizuar ëndrrën e tyre për t'u bërë pjesë e trupave komando.

Kursi Bazë Komando zgjati 3 muaj dhe në përfundim të tij u certifikuan 21 efektivë nga 25 që filluan kursin, gjë që tregon intensitetin dhe vështirësitë fizike ekstreme dhe psikologjike që përmban ky kurs.

Gjeneralmajor Manushaqe Shehu

Gruaja, Paqja dhe Siguria sinkroni i ardhmërisë së jetës

Në kuadër të zbatimit të “Planit të Veprimit të Barazisë Gjinore në FA 2022-2030”, miratuar me urdhër të Ministrit të Mbrojtjes nr. 651, datë 06.05.2022 dhe VKM-së nr. 400, datë 30.6.2021 “Për miratimin e strategjisë kombëtare për barazinë gjinore, 2021-2030 dhe të planit të saj të veprimit”, zëvendës shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralmajor Manushaqe Shehu zhvilloi një takim me gratë dhe vajzat ushtarake e civile të Qendrës së Personel Rekrutimit në FA.

Në fjalën e saj, gjeneralmajor Manushaqe Shehu u shpreh se ishte e privilegjuar që në cilësinë e zëvendës shefit të Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, por edhe si femër, si grua, si motër dhe si nënë, të zhvillonte këtë takim, ku të pranishmet ndanë mendimet, ndjesitë dhe konceptet e tyre për rolin e femrës në FA, e në veçanti në Qendrën e Personel Rekrutimit, si institucioni i administrimit të të gjithë dokumenteve të oficerëve aktiv, në rezervë e pension dhe të civilëve në FA.

Më tej në fjalën e saj gjeneralmajor Shehu do theksoi se “qëllimi i këtij takimi ishte për të folur me njëra-tjetrën, për të sotmen dhe sfidat e së ardhmes, në raport me aktivitetin e përditshëm, të prindëruarit e njerëzve në uniformën ushtarake, njëkohësisht për t’u njohur më shumë me Rezolutën 1325 të Këshillit të Kombeve të Bashkuara mbi “Gruan, Paqen dhe Sigurinë” dhe të gjitha dokumentet e tjera të dalë për këtë qëllim.

Gjeneralmajor Shehu në fjalën e saj u shpreh: “Femra shqiptare, aq më tepër femrat ushtarake, por edhe ato civile që punojnë në Forcat e Armatosura, janë një forcë e vlerësuar në tërë jetën politike, ekonomike, arsimore, ushtarake e në shumë fusha të rëndësishme të jetës së vendit.

Shembujt e femrave që kanë bërë dhe bëjnë karrierë të suksesshme dhe mjaft të vlerësuar e të spikatur në jetën e vendit ka me qindra, ashtu siç ka edhe mjaft femra ushtarake po me karrierë të suksesshme, në çdo pozicion që i është dhënë mundësia të kontribuojë në zhvillimin e Forcave të Armatosura. Femra të tilla ushtarake patjetër që ka edhe këtu midis Jush.

Gjej rastin t’ju falënderojë secilën femër të kësaj qendre në veçanti për kontributin e dhënë dhe që vijoni të jepni. Ju sot përballeni me një realitet tjetër në drejtim të punës me dosjet e ushtarakut, sepse falë teknologjisë, por edhe përkushtimit Tuaj, përgjigjet qytetarët i marrin shumë shpejt online. Një mundësi e tillë lehtëson ish-ushtarakët dhe qytetarët në përgjithësi, por rrit përgjegjësin tuaj si specialistë.

Sot femrat ushtarake i gjen në fushat e poligonet e stërvitjes, në mbështetjen e furnizimit e

repartëve, i gjen pranë anijeve luftarake e pranë mjeteve ajrore (ku tani kemi edhe piloten e parë femër), i gjen në patrullim në detyrat policore, në kryerjen e shërbimit të rojës, në auditorët e Akademisë së Forcave të Armatosura, në Shtabin e Përgjithshëm dhe në shtabet e Komandave të Forcave, e kudo tjetër ku është nevoja dhe ku e kërkon funksioni organik, siç jeni edhe ju në këtë institucion shumë të rëndësishëm të FA-së,

ushtarake etj.

Nga të dhënat që kam marrë, ju si qendër keni 69 femra ushtarake dhe 47 femra civile, porë kjo në raport me numrin e përgjithshëm të personelit prej 132 vetash, zini 87 %, një shifër kjo shumë mbi mesataren si FA, prej afërsisht 15.01 %, por parë nga natyra e punës që ju bëni, kjo shifër është plotësisht e justifikuar.

Ju sot keni 4 femra të nderuara nënkolonele, 7

duke mos neglizhuar për asnjë çast e moment nga kryerja e detyrave.

Ato i gjen, jo vetëm nëntogere, togere, kapitene e majore, por edhe me grada të larta si nënkolonele e kolonele e deri gjeneralmajore. Ato i gjen komandante strukturash të ndryshme ushtarake, pedagoge, me grada shkencore, atashe

majore, 7 kapitene, 4 togere dhe 5 nëntogere. Po kështu keni 1 kryekapitene, 4 kapitene, 13 rreshtere, 2 tetare dhe 4 nëntetare.

Pra siç shihet nga shifrat, ju i keni pothuajse të gjitha gradat. Sot duke qenë pranë Jush, dua t’ju përgëzoj të gjithave për përkushtimin, sakrificat dhe përgjegjësitë që merrni përsipër, përkrah edhe

kolegëve tuaj meshkuj.

Në veçanti unë dua të përgëzoj ato femra që kanë marrë pjesë në promovimin e figurës së ushtarakut që është bërë në disa qytete e shkolla civile të vendit.

Unë si Manushaqe edhe në detyrat e mëparshme që kam kryer, kam ndjekur në vazhdimësi problemin e zbatimit të rezolutës 1325 në FA. Për këtë kam marrë pjesë në shumë aktivitete brenda e jashtë vendit, ku kam ngritur me forcë zërin që sot femrës ushtarake në FA t’i jepet me dinjitet vendi dhe roli që i takon, ku mund të përmend takimin e fundit, më 22-23 tetor 2022, në Prishtinë, ku me iniciativë të presidentes së Republikës së Kosovës, u zhvillua Forumi Ndërkombëtar për Gratë, Paqen dhe Sigurinë.

Në këto takime në fjalën time veç të tjerash kam dhënë përvojën e Forcave të Armatosura shqiptare në zbatimin e Barazisë Gjinore, ku rreth 15.1 % e personelit ushtarak janë femra. Ju tashmë jeni të njohura me Rezolutën 1325 të Organizatës së Kombeve të Bashkuara: “Gruaja, Paqja dhe Siguria”, Planin Kombëtar dhe Planin e Ministrisë së Mbrojtjes në zbatim të kësaj rezolute. Me urdhër të Ministrit të Mbrojtjes unë kam qenë në krye të një grupi pune që ka hartuar planin e veprimit të zbatimit të rezolutës, ku pjesë e këtij grupi mund të ketë qenë edhe dikush prej jush që ndodheni sot në këtë takim. Sa për dijeni ish-ministrat e Mbrojtjes, zonja Kodheli e zonja Xhaçka dhe aktualisht zoti Niko Peleshi kanë qenë dhe janë mbështetës kryesorë të këtij procesi. Gjithashtu dua të theksoj edhe mbështetjen që jep në këtë drejtim shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralmajor

Arben Kingji, i cili ka qenë dhe është mbështetës i çdo takimi që ka të bëjë me rritjen e rolit të femrës ushtarake në FA”.

Në fund gjeneralmajor Shehu falënderoi komandantin e kësaj qendre, kolonel Fadil Cirokun, për gatishmërinë e treguar për zhvillimin e këtij takimi..

Vëzhgim mbi rolin dhe angazhimet e trupës së nënoficerëve në FA

Gjatë ditëve të ftohta të fund janarit, një grup pune i nënoficerëve të Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, i kryesuar nga kryekapter Arben Avdiaj, nënoficeri i Shefit të Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, zhvilloi një plan vëzhgim-monitorimi në Forcat e Komandat kryesore dhe Njësitë autonome të Shtabit të Përgjithshëm të FA-së.

Ky plan është në vijim të zbatimit të detyrave e përgjegjësi që kanë nënoficerët e Komandantëve të Forcave dhe Komandave kryesore për zhvillimin e mëtejshëm të trupës së nënoficerëve të FA-së.

Gjatë vëzhgimit, grupi i nënoficerëve të SHP-së, në përbërje të së cilit ishin dhe kryekapterët e SHP-së, Elona Konini, Alba Saraci dhe Gazmir Hoxha, zhvilluan takim me nënoficerët e komandantëve të Forcave, u njohën me problematikat e trupës së nënoficerëve, ndryshimet, përcaktimin e objektivave për nënoficerët, rritjen e efikasitetit e rolit të nënoficerit, marrjen e përgjegjësi nga ana e tyre, referuar rregulloreve e ligjeve përkatëse mbi të cilat janë organizuar Forcat tona të Armatosura. Kjo u bë e mundur si nëpërmjet brifingut të nënoficerit të Forcës, diskutimeve të pjesëmarrësve në takim ashtu dhe kontakteve e plotësimit të një pyetësori të përgatitur enkas për këtë, sipas përvojës së kolegëve të NATO-s.

Këtë javë grupi i vëzhgimit i SHP-së, ndodhej në Komandën e Forcës Detare, ku u pritën nga Shefi i Shtabit të FD-së, Kapiten i Rangut I, Arsen Mullaj, kryekapteri i FD-së, Kastriot Hysa dhe një grup nënoficerësh të FD-së.

Fillimisht, shefi i Shtabit të FD-së, e njohu grupin e vëzhgimit me disa realizime e problematika të nënoficerëve të FD-së, përpjekjet për të mbajtur në detyrë nënoficerët profesionistë, etj. Ndërsa kryekapter Hysa, i prezantoi gjerësisht problematikat e trupës së nënoficerëve në FD, kryerjen e detyrave me përgjegjësi e disiplinë në çdo operacion e mision të ngarkuar, ku ata kanë mbajtur peshë kryesore. Në fund pjesëmarrësit plotësuan pyetësorin e përgatitur nga grupi i punës.

Kryekapter Arben Avdiaj, na informon se këtë praktikë pune, grupi i punës e ka zhvilluar dhe po e zhvillon në të gjithë repartet e FA-së, që nga Komandat e Forcave. Në përfundim të vëzhgimit, ekipi i nënoficerëve, referuar diskutimeve, analizimit të pyetjeve dhe konkluzioneve paraprake të dala nga vëzhgimi, do përgatisë një informacion të hollësishëm për Shefin e Shtabit të FA-së, theksoi, kryekapteri i ushtrisë sonë, Arben Avdiaj.

Shefqet Kërcelli

Studentët e degës Navigacion, në Komandën e Forcës Detare...

Grupi i studentëve të degës Navigim, që studiojnë pranë Akademisë së Forcave të Armatosura, zhvilluan një vizitë në Komandën e Forcës Detare.

Ata u pritën nga Komandanti i FD, K/Admiral Adnand Agastra dhe shefi i Shtabit të FD-së, Kapiten i Rangut I, Arsen Mullaj.

Fillimisht lundruerit e ardhshëm me uniformë, bënë një prezantim të shkurtër të arsimit të tyre dhe treguan pse kanë zgjedhur degën Navigim në Akademinë e FA-së, si janë lidhur me detin.

Më pas K/Admiral Agastra, shpjegoi rëndësinë e përgatitjes akademike-teorike-praktike si oficer marine, punën, mundin dhe sakrificën që kërkon ky profesion, duke sjellë shembuj dhe nga përvoja e karriera personale në Forcën Detare.

Kjo përgatitje kërkon këmbëngulje e disiplinë, që nga jeta në anije si marinar, njohja dhe kryerja e kësaj detyre, zotërimi i të gjithë detyrave e posteve luftarake brenda anijes, kompaktësimi i ekuipazhit, e deri tek dalja në lundrim e kryerja e operacioneve të ndryshme.

Gjatë takimit të zhvilluar në formë bashkëbisedimi, studentët kërkuar kryerjen e praktikës lundimore, marrjen pjesë në stërvitje të ndryshme të FD-së, apo angazhimin në veprimtari të ndryshme të FD-së.

Kërkesave të studentëve, Komandanti i FD-së, iu përgjigj pozitivisht, sepse plotësimi i tyre, i shërben direkt përgatitjes tekniko-profesionale si oficerë të ardhshëm lundruer.

Për këtë u theksua forcimi i bashkëpunimit midis Akademisë së FA-së, Universitetit UAMD dhe Komandës së FD-së, për integrimin e programit mësimor-akademik me praktikë në anijet e Forcës Detare.

Studentët e Navigimit në AFA, në vijimësi do kenë mbështetjen e Komandës së FD-së, në të gjitha fushat, që nga uniformat e marinarit e deri tek realizimi i programit mësimor, sepse kjo

i shërben direkt formimit të tyre si ushtarakë, që janë kontingjent e do shërbejnë në Distriktet e Forcës Detare, në jug e veri.

Në fund të takimit, komandanti i Kompanisë, kapiten Ornest Cekrezi, në emër të Komandës

së AFA-së e studentëve, falënderoi Komandën e FD-së, për mbështetjen dhe bashkëpunimin e deritanishëm në përgatitjen sa më mirë të lundruerëve të ardhshëm me uniformë.

Shefqet Kërcelli

Studentët e vitit III Bachelor të AFA-së, trajnohen nga personeli mjekësor i Forcës Tokësore

Studentët e vitit të tretë të kursit Bachelor të AFA-së, zhvilluan në mjediset e Forcës Tokësore, nga mjekët e FT-së dhe Batalionit të Mbështetjes të Shtabit të Përgjithshëm, trajnimin mjekësor "Programi i trajnimit Mbështetje Mjekësore", i cili konsistonte në 20 orë teorike dhe 10 orë praktikë. Gjatë orëve teorike, të cilat u zhvilluan në mjediset e Shkollës së Trupës të Forcës Tokësore, u zhvilluan temat: organizimi shëndetësor, dhënia e ndihmës së parë të dëmtuarve, tema të psikologjisë dhe menaxhimit të stresit post-traumatik etj. Praktika mësimore u zhvillua në mjediset e Regjimentit të operacioneve Speciale. Në orët taktike instruktorët synuan në instruktimin e studentëve në dhënie të ndihmës së parë në fushëbetejë, tërheqjen e të dëmtuarve nga fusha e luftimit, organizimi i pikës të grumbullimit të të dëmtuarve, 9 linjat MEDEVAC dhe evakuimi i të dëmtuarve.

Temat mësimore u përvetësuan nga studentët e kursit të tretë Bachelor, gjë që u pasqyrua dhe në rezultatet e provimit përfundimtar.

“Bijtë e Nënës Shqipëri bëhen bashkë në Bunavi!”, vargje drithëruese që dëgjojen fuqishëm nga garnizoni i Bunavisë, dhe më tej kënga vazhdon “Betohen për Flamur, stërviten dhe s’lodhen kurrë”, vargjet e kësaj kënge përfshijnë gjithë dinamikën e këtij garnizoni.

“Ne gjithmonë do t’u nderojmë ku do vemë ... ku do shkojmë, si kujtimin e rinisë, shkolla e parë e ushtrisë ...”, këngë apo betim ushtarak është premtimi më domethënës i rekrutëve/ushtarëve, të cilët premtojnë të jenë të aftë të shërbejnë me dinjitet brenda dhe jashtë Shqipërisë.

Me këtë premtim domethënës mbyllet cikli stërvitor në Shkollën e Trupës në Bunavi, aktiviteti i së cilës filloi më 27 janar 2003.

Koncepti i Ri i Arsimit Ushtarak Profesional në Forcat e Armatosura është shoqëruar me ndryshimet e nevojshme organike dhe strukturore, ndryshime që prekën ndjeshëm edhe Shkollën e Trupës.

Me kalimin në strukturën e re, Shkollës së Trupës iu hoq përgjegjësia për arsimimin/trajnimin e personelit “nënoficerë dhe oficerë” të Forcave të Armatosura dhe iu caktua si mision, zhvillimi dhe menaxhimi i Stërvitjes Individuale me të gjithë të rekrutuarit në Forcat e Armatosura dhe certifikimi i aftësive të personelit të trajnuar në specialitete, në qendrat stërvitore të strukturave ushtarake.

Certifikimi i aftësive të personelit të trajnuar në specialitete ushtarake nga Shkolla e Trupës dhe trajnim-kualifikimi i tyre nga qendrat stërvitore të strukturave ushtarake, dikur risi e Konceptit të Arsimit Ushtarak Profesional, tashmë realitet dhe një përvojë me vlera të pakundërshtueshme, e fituar përgjatë testimit, vlerësimit dhe certifikimit në 30 kurse institucionale (përfshi SIB dhe SIA), prej kalimit në strukturën e re të Shkollës së Trupës. Përvoja e fituar në zhvillimin e Stërvitjes Individuale (SIB dhe SIA) është shndërruar në aset me vlerë për Shkollën e Trupës, që tashmë lehtëson realizimin me sukses të padiskutueshëm të kësaj stërvitjeje dhe në përgatitjen e një trupe ushtarësh të devotshëm dhe të aftë për të shërbyer në Forcat e Armatosura.

Transformimi nga qytetar, në të përgatitur të kontingjenteve të trajnuara në Bunavi, tashmë kthyer në një proces normal dhe të natyrshëm.

Stërvitja Individuale

Stërvitja Individuale përbën bazën e piramidës së arsimit/trajnitimit të ushtarakut dhe është shkolla e parë e edukimit ushtarak, për të gjithë të rekrutuarit në Forcat e Armatosura. Ajo përbëhet nga Stërvitja Individuale Bazë dhe Stërvitja Individuale e Avancuar dhe të dyja së bashku, janë përgjegjësi e Shkollës së Trupës.

Qendra e Stërvitjes Individuale e Shkollës së Trupës ka hartuar dhe zhvilluar me seriozitet programet e Stërvitjes Individuale (SIB&SIA) qysh prej marrjes së përgjegjësisë për zhvillimin e kësaj stërvitjeje. Përgjegjësia për zhvillimin e Stërvitjes Individuale të Avancuar, për të gjitha specialitetet, Shkollës së Trupës i kaloi në muajin tetor 2014, ku struktura aktuale e shkollës (QSI) u diskutua e miratua në përshtatje me Konceptin e Ri për Arsimimin Ushtarak Profesional (AUP) në FARSH, ndërsa faktikisht, kjo stërvitje, përfshi edhe specialitetet, për shkak të aseteve që ofron ky garnizon prej vitit 2012, është zhvilluar në Bunavi.

Efektiviteti i kësaj stërvitjeje ka qenë më i lartë edhe në raport me çdo strukturë tjetër stërvitore, pasi janë siguruar standarde të njëjta në trajnim, shkëmbehet përvojë në trupën e instruktorëve, zhvillohet më mirë fryma e garës dhe e konkurrencës ndërmjet individëve, sigurohen burimet mbështetëse më të plota, zhvillohen më mirë kapacitetet stërvitore etj.

Kompanitë stërvitore aktivizohen në detyra brenda misionit të tyre të përcaktuar, ndërsa personeli kryen detyra sipas funksioneve organike.

Stërvitjen Individuale të Avancuar e kryejnë vetëm personeli i emëruar për këtë qëllim dhe nuk aktivizohet personel nga kompania e SIB apo strukturat mbështetëse të Shkollës së Trupës, që sigurisht nuk kanë përvojën, nivelin dhe aftësitë e personelit të kompanisë së SIA-s për këtë lloj dhe nivel stërvitjeje, personeli i QSI-së dhe i kompanive stërvitore angazhohet me ngarkesë normale gjatë gjithë vitit, duke mos krijuar periudha boshe, të pambushura me aktivitet, të cilat përgjumin personelin trajnues dhe që sjellin problematika në kursin e radhës. Sigurohet mbështetje efikase e efektivave me materiale logjistike e stërvitore dhe, sigurisht, menaxhim më efektiv i kontingjenteve të ardhura për trajnim.

Zhvillimi i SIA-s, dy vjet e më tepër, pas SIB(16), siç ka ndodhur vitet e fundit, dëmton procesin e përgatitjes së ushtarëve, pasi, për

Shkolla e Trupës, kontributi dhe vizioni për trajnimin e personelit ushtarak në Forcat e Armatosura

t’i riformatur ata dhe për t’i rikthyer në gjendjen e pas kursit SIB, kërkohet kohë dhe angazhim shtesë, për një periudhë tjetër 1 deri në 3-javore.

Afati ligjor për kalimin nga grada e “ushtarit I” në gradën e “ushtarit II” është një vit dhe për të marrë këtë gradë, ushtari duhet të ketë zhvilluar kursin e SIA.

Certifikimi i aftësive të personelit të trajnuar në specialitetet ushtarake

Shkolla e Trupës ka marrë përsipër dhe ka realizuar detyrimet e përgatitjes dhe certifikimin e aftësive të personelit të trajnuar për specialitetet ushtarake në qendrat stërvitore të strukturave ushtarake të Forcave të Armatosura.

Shkolla e Trupës, bashkëpunimin me komandat e strukturave ku janë vendosur qendrat e ka vlerësuar dhe vijon ta vlerësojë si element përcaktues dhe vendimtar për realizimin e detyrave, për standardizimin e përgatitjes. Zhvillimi i kurseve të SIB dhe SIA, njëri pas tjetrit, jo vetëm që do ketë detyrim, por edhe do të ruante parametrat e produktit të përfutur në SIB.

Niveli, performanca dhe cilësia e kontingjenteve të rekrutëve 18, sidomos pas futjes në fuqi të ligjit nr. 59/2014, datë 12.06.2014 Për “Karrierën ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë”, kanë qenë të kënaqshme dhe kanë lehtësuar punën e personelit trajnues, për shndërrimin e rekrutëve nga civilë, në ushtarë të denjë për të shërbyer në Forcat e Armatosura.

Vizioni i Shkollës së Trupës

Bazuar në kontributin e Shkollës së Trupës për konsolidimin e Stërvitjes Individuale, përvojës së fituar dhe rezultateve të pakontestueshme në procesin e standardizimit të përgatitjes dhe certifikimit të aftësive të personelit të trajnuar në specialitetet

ushtarake, Shkolla e Trupës vazhdon realizimin e menaxhimit dhe certifikimit me të gjithë të rekrutuarit e Forcave të Armatosura.

Me grupe pune dhe specialistë janë hartuar programet e Stërvitjes Individuale të Ushtarit (SIB&SIA), kurrikula për hartimin e programeve të nënoficerit dhe kurrikula për hartimin e programeve të oficerit, të cilat janë dërguar në të gjitha qendrat stërvitore, në interes të hartimit dhe standardizimit të programeve të specialiteteve dhe kurseve përkatëse.

Shkolla e Trupës, nëpërmjet Qendrës së Programeve dhe Vlerësimit (QPV), prej marrjes së kësaj përgjegjësie, ka udhëhequr dhe realizuar me seriozitet procesin e vlerësimit.

Kushtet jetësore

Garnizoni i Bunavisë plotëson në mënyrë optimale nevojat jetësore, stërvitore dhe ato të argëtimit të kursantëve, si dhe mundësinë që SIA, ashtu si dhe SIB, të zhvillohet e përqendruar në një garnizon të vetëm, duke realizuar të gjithë sistemin e stërvitjes individuale në një institucion. Në këtë garnizon krijohen kushtet optimale që të gjithë të rekrutuarit të zhvillojnë stërvitjen individuale në regjim 24 orë (duke zgjidhur problemin e disa standardeve në zhvillimin e saj).

Infrastruktura stërvitore: Infrastruktura aktuale e stërvitjes dhe kapacitetet e saj në garnizonin e Bunavisë (poligonet e qitjes, taktikës, kabinete, klasa, sheshe stërvitore për xhenio, MADM, topografi, shëndetësi, përgatitje fizike) mbështesin plotësisht zhvillimin e programit SIA në specialitetin Këmbësori, Zbulim, Polici Ushtarak, Shëndetësi, MKK; Furnizim dhe Ndërlidhje. Baza materiale dhe pajisjet e nevojshme për zhvillimin e programeve të SIA-s në specialitetet e elementit tokësor të siguruara.

Programet: Programet e SLA-s janë përgatitur për të gjithë specialitetet. Në programe janë përcaktuar objektivat, aftësitë, cilësitë, njohuritë që përftohen nga çdo kursant në specialitetin përkatës.

Prof. Asc. Dr. Gëzim MUSTAFAJ

Përshëndetje Admiral Kuçana!

Kemi menduar të bëjmë një cikël intervistash dhe kemi kënaqësinë që intervistën e parë ta nisim me ju, si një ish-ushtarak madhor i ushtrisë shqiptare dhe anëtar i vjetër i shoqatës. Më lejo ta fillojmë intervistën me një pyetje që na kthen pas në kohën e fillimeve Tuaja:

Nëse jam i saktë, në moshën 12-vjeçare ju filluat hapat e para të karrierës ushtarake! Pse K/Admiral Kuçana la flladin e bjeshkëve të bukura të Tropojës për flladin e detit?

Unë kam veshur uniformën ushtarake në moshën 12-vjeçare, në shkollën e lavdishme “SKËNDERBEJ” kam filluar në klasën e pestë, 7-vjeçare. Nuk mund të lë pa thënë dy fjalë për këtë shkollë që përcaktoi rrugën e jetës time. Veç uniformës me vija të kuqe, me të cilën krenoheshim kur visheshim, ishin edhe gjërat e tjera ushqimi, fjetja, shkolla, etj. Aty, në ato vite kish edhe nxënës të klasës së parë e të dytë fillore. Ishte koha kur vendi kishte shumë mungesa. Buka ishte me racion e me triska. Ne shkonim një muaj në vit në shtëpi me leje dhe shkolla na jepte fletë shoqërimi, me të cilën prindërit tanë shkonin në Degë Ushtarake e merrnin ushqime që na dilnin për tërë familjen për atë muaj. Në vitin 1958 mbarova klasën e tretë gjimnaz. Kishin filluar të vinin anijet luftarake nga ish-BS, flitej edhe për Nëndetëse, prandaj u shtua numri i kursantëve që do shkonin për studime jashtë. Nga ata që kishin mbaruar maturën nuk mjaftonin se ca dolën të paafte e ca nuk kishin nota të larta, prandaj morën nga vitet e treta 10 veta që ishin më mirë me mësim, midis tyre isha edhe unë. Mbërritëm në shkollën e lartë për nënujës, në Riga të Lituanisë. Aty e në vazhdim u dashurova me detin me anijet luftarake mbi e nënujëse, po asnjëherë nuk e harrova flladin e bjeshkës e erën e luleve të vendlindjes.

Çfarë kujtoni në ato vite të para të studimeve? Si ishte të studioje jashtë vendit dhe për marinë?

Sapo mbërritëm në shkollë, filluam një kurs gjuhe rreth tre muaj e pastaj vitin e parë kishim vështirësi në njohjen e gjuhës ruse. Mbasi mbaruam vitin e parë vizituam shumë anije luftarake, shumë muzeume të anijeve të komanduar nga heronj të Luftës Dytë Botërore. Një vit më vonë Shkolla u transferua në Shën Petërburg, (Leningrad) edhe aty u mësua me kërkesat dhe kishim një etje për të ditur gjithçka se ishin të gjitha gjëra të reja. Në vitin 1961 si rezultat i prishjes së marrëdhënieve me ish-BS ndërpremë studimet pa mbaruar vitin e fundit dhe u kthyem në Atdhe. Po në këtë vit u hap shkolla e marinës me studentët e kthyer edhe nga shkollat e tjera e aty pas një viti u diplomuam. Unë dhe shumë shokë të mi, morëm gradën “Toger” se ishim me rezultate të mira dhe u emërova me kërkesën time në Sazan në Dragaminën e madhe.

Ju keni një karrierë të gjatë ushtarake. Cila ka qenë detyra më sfiduese që keni patur?

Në Sazan shërbeva 11 vjet, duke kaluar nga komandant organi në komandant anije, komandant grupi e vendbazimi. Gjatë këtyre viteve unë mbarova me korrespondencë në Universitetin e Tiranës, në Fakultetin Histori-Filologji, degën Histori-Gjeografi. Në vitin 1974 u transferova në Shkollën e Lartë të Marinës në Vlorë në detyrën e shefit të degës mësimore (shef i shtabit).

Në vitin 1983 mbarova Akademinë Ushtarake në Tiranë dhe u emërova Komandant i Shkollës së marinës. Shkolla e Lartë e Marinës ishte hapur kur ne u kthyem nga jashtë për të vazhduar studimet,

Redaksia e shtypit ushtarak, falënderon bashkëpunëtorët tanë, ish-ushtarakë me kontribute të çmuara në profesionin e tyre në ‘Mbrotje të Atdheut, pa kursyer as jetën’, për përkushtimin dhe dëshirën e madhe për të sjellë pranë redaksisë jetën dhe aktivitetin e miqve, kolegëve, bashkëpunëtorëve të tyre në rrugëtimin e vështirë dhe sfidues të ushtarakut.

Edhe pse përtej oqeanit, zemra e tyre është në Shqipëri. Tek çdo fjalë lexuesit e shtypit do shohin mallin dhe dashurinë që kanë marrë me vete, në ato vise të largëta. Mirënjohje të nderuar zonja dhe zotërinj, ish-ushtarakë që ende vazhdoni dhe kontribuoni për atdheun tonë.

Udhëtim në memorien e një Kundëradmirali

Intervistë me K/Admiral Muharrem Kuçana, ish-Komandant në Forcat Detare

memorien tuaj?

Në vitin 1988 u emërova Komandant i Bazës ushtarake detare të Vlorës, të cilën e njihja mirë, se kisha shërbyer në fillim të karrierës ushtarake. Problemet aty ishin të shumëllojshme po kryesoret ishin; gatishmëria luftarake e anijeve, ruajtja e kufirit detar, stërvitja etj. Në fillim të vitit 1990 situata në Bazë filloi të liberalizohet me shpejtësi. Kishte moszbatim urdhrash, largime nga shërbimi, tentativë për marrje armësh etj. Më vonë anijet e peshkimit filluan të dilnin në det për peshkim e të iknin në Itali (sigurisht të mbushur me njerëz nëpër bregdet). Në një nga ditët cisterna që furnizonte me ujë Sazanin në mezokanal merr kthesën për Perëndim drejt Italisë. Në të kishte edhe pasagjerë që do vinin në Sazan, ku edhe banonin. Në Bazën e Durrësit iku Kateri silurues me gjithë ekuipazhin drejt Italisë. Ishte dhënë urdhri që të forcohet gatishmëria. Në Sazan kishim 2 Katera silurues (KS) me silurë brenda, ndërkohë dy komandantët e KS-së të gatshëm po bëheshin gati të merrnin anijet dhe të iknin duke marrë edhe të tjerë me vete. Komandant Regjimenti i KS-së ishte Bujar Hasani. Me sa duket e sinjalizoi dikush dhe ai shkoi vetë në bankinën e KS-së, hoqi oficerët nga shërbimi, mori vetë armën dhe bëri roje deri në mëngjes, duke mënjanuar ikjen. Shtroheshe pyetja: A mund të ndalohehin këto lloj arratisjesh? Sigurisht që po, por duheshe të vrisje njerëz e të godisje anije të mbushura me njerëz, gjë që nuk e bëmë. Urdhrrat nga lart vinin të paqartë: “NDALOJE OSE KTHEJE ME TË GJITHA MËNYRAT”, këtu kishin parasysh edhe hapjen e zjarrit po pa e

por më vonë lindi nevoja urgjente për kuadro për Flotën tregtare po edhe të peshkimit, prandaj u hapën edhe degët e tyre, që kërkonin programe të diferencuara. Uniforma dhe rregullat ishin për të gjithë ushtarakët, megjithatë ia dolëm me sukses,

duke nxjerrë kuadro për flotën luftarake, tregtare e të peshkimit. Detyra e komandantit të Shkollës së Marinës, ndoshta ishte më sfiduesja, por jo më e vështira.

Ndonjë kujtim nga deti që ka mbetur në

përmendur. Në një nga këto ditë, kishte ardhur një anije transporti e flotës sonë tregtare me grurë në portin e Vlorës. Aty mblidhet një turmë me njerëz dhe hynë brenda e u nisën për Itali. U informova nga pika kufitare se kishin hipur në anije rreth 300 veta midis tyre edhe gra e fëmijë. Bëmë përpjekjet tona për ta ndaluar, por nuk u kthye. Më mori në telefon direkt Ministri i Mbrojtjes e me thotë: - “Ndaloje anijen me çdo kusht, po nuk u bindën nxirr katerat silurues e godite pa dalë nga Mezokanali”. I thashë ka 300 veta brenda me gra e me fëmijë. Më thotë se për ty ajo ka grurin e popullit e vepro. Kisha komisar të BUD të ndjerin Halil Lelin. Ai ishte edhe anëtar i KQ edhe atë e mori në telefon R. Alia e i tha: - “Pse nuk zbatoni urdhrin?”, - “Nuk mund të vrasim popullin e Vlorës shoku Ramiz”, - i tha ai. Bujar Hasanit i thashë të dilte me dy KS pa silurë dhe të qëllonte me mitraloz poshtë në vijën e ujit, e ai ashtu bëri. Anija iku, por nga dallgët me ngritje e ulje ishte vrarë një njeri e plagosur dy - tre të tjerë. Ditën e nesërme ne të dy, unë e Halili u pushuam nga detyra dhe u liruam nga ushtria. Kështu mendova se e mbylla karrierën ushtarake, por nuk ndodhi ashtu.

Detyra më e lartë që keni mbajtur ishte Komandant i Forcës Detare. Si u ndjetë, kur në vitin 1994 morët gradën madhore të K/Admiralit dhe u emëruat si Komandant i FD-së?
Në vitin 1993 më ftuan të kthehesha si këshilltar i Ministrisë për Flotën Luftarake. Më thirri Ministri i Mbrojtjes e më tha për detyrën. Unë u mendova e nuk i dhashë përgjigje menjëherë. Ai mu drejtua: -

“Unë nuk po të ftoj të vish në parti por po të kërkoj si specialist i marinës dhe si patriot të punosh se të kanë kërkuar vetë oficerët e Flotës. Fillova punë si këshilltar pas 3-4 muajsh ish-komandantin e Flotës, Edmond Zhupanin e dërguan për studime në Akademi në Gjermani e unë u veshja përsëri me gradën “Kapiten i Rangut Parë” (kolonel). Puna ishte e vështirë, ishin rikthyer njerëz që ishin zhveshur për probleme biografike etj. Pas disa muajsh u bë një ceremoni gradimi dhe midis të tjerëve u gradova edhe unë, “Admiral”. Të them të drejtën nuk ndjeva ndonjë gëzim sepse aty u graduan gjeneralë, oficerë me vjetërsi shërbimi 5-10 vjeçare, u gradua kapiteni, gjeneral me katër yje... etj. Në të gjitha ushtritë gradat jepen me kohë e merita shërbimi, unë për vete në 1964 kam qenë kapiten i dytë, ndoshta mbas 30 vjetësh më takonte të gradohesha. Fillova detyrën si Komandant i Flotës. Kishte çdo ditë ngjarje nga më të çuditshmet. Flota jonë ishte ngarkuar të siguronte embargon e ish-Jugosllavisë, brenda ujërave tona territoriale, ndërsa jashtë në ujërat ndërkombëtare ishin Fregatat e NATO-s. Vinin cisternat me karburant e qëndronin në Korfuz gati për të gjetur mundësinë për të kaluar në Ulqin. Ne e kryem këtë detyrë me nder.

Në vitin 1996 me ftoi në SHBA për vizitë Komandanti i Rojës Bregdetare. Gjatë kësaj vizite më priti ish-Komandanti i Flotës Amerikane, Admiral Borda në selinë e pritjes në Pentagon. Po atë ditë, pasdite, më thirrën në një takim në Departamentin e Shtetit, ku më priti, Ndhmës Sekretari i Shtetit për embargon e ish-Jugosllavisë.

Ai ishte në pritje me 11 veta, unë kisha vetëm një përkthyes. Na falënderoi për kryerjen e detyrës së ruajtjes së embargos nga deti dhe pastaj thanë që embargoja në Shqipëri shkelet në ujërat e brendshme, si në liqenin e Shkodrës, në lumin Buna etj. Ne ju sugjerojmë që t'i kontrollojë e të përgjigjet Flota Luftarake edhe për ato. Unë u shpjegova se këto janë me ligj në vartësi të degëve

të brendshme e nuk varen nga ne, megjithatë unë ia transmetova ish-Presidentit të asaj kohe, por nuk u ndryshua gjë.

Gjatë periudhës që ju drejtonit FD-në, nga mesi i vitit 1994, ka ndodhur një incidentet në det me palën greke. Specifikisht diçka rreth urdhrin në vitin 1994 për minimin e kanalit të Korfuzit për të penguar ardhjen e anijeve greke, si u kthye urdhri nga minim real në minim imitues?

Në vitin 1994 aty nga muajt mars-prill u acarua shumë situata me Greqinë, diku në jug të vendit, Sarandë, Gjirokastrë, ishin arrestuar tre gazetarë grekë të akuzuar për spiunazh. Ata i nxorën edhe në gjyq dhe i dënuan në Tiranë. Në fund të asaj jave avionët grekë fluturuan mbi zonat e Gjirokastrës, Sarandës dhe Përmetit, ata hodhën shumë fletushka me sharje e kërcënime, midis të tjerash thoshin se së shpejti do zbarkonin në Sarandë e do të çlironin “Vorioepirin”. Situata u acarua shumë. Një pasdite vonë me thirri Shefi

i Shtabit dhe me thotë, përgatituni urgjent për të vendosur mina detare në gjirin e Sarandës, për të bllokuar zbarkimin e desantit grek në port. E pyeta, kush ka urdhëruar? Komandanti i Përgjithshëm më tha. U mundova ta sqaroja... se minat detare janë shumë të vështira për t'u çminuar e në qoftë se do t'i vendosim, do bllokojmë Sarandën për vete, se ato nuk çminohen as për shumë vjet e për mendimin tim nuk bën gjë Greqia, ajo është anëtare e NATO-s etj. Më kërkoi mendimin si t'u them eprorëve, e unë i thashë: të bëjmë një imitim, duke vendosur mina mësimore. Mbas disa orësh kur ne po përgatisnim dokumentet luftarake më thirrën e më thanë, që ne jemi dakord me mendimin tënd, por duhet ta bësh sot. E kundërshtova, sepse anijet dhe minat ishin në Vlorë e nesër mbrëma mund ta kryenim detyrën. Mirë më tha, veproni kështu. Unë mora tri anije, morëm minat mësimore e u nisëm afër mëngjesit. Bëmë imitimin e minimin dhe u kthyem në Palermo e pastaj në Vlorë. Në javët më vonë situata me Greqinë u bë dritë dhe kjo ngjarje u harrua. Nuk më ka pyetur kush kurrë për të, është rasti i parë që më keni pyetur.

Tani le të kthehemi tek ardhja juaj në Amerikë. Si e morët vendimin për të lënë vendin tonë, pas një karriere të pasur ushtarake, për të nisur një jetë të re përtej oqeanit?

Në Janar të vitit 1997 u lirova nga ushtria, pasi më propozuan që të shkoja këshilltar i presidentit për Flotën e Aviacionin e unë i falënderova po nuk pranova. Ngjarjet e atij viti i ndoqa me lot në sy. Anijet vidheshin e shkatërroheshin, silurët luftarakë e minat hidheshin në det, në Sarandë qytetarë grekë përdornin katerat silurues duke qëlluar me mitraloza e duke terrorizuar tërë qytetin. U shkatërrua e u vodh ushtria dhe flota. Unë isha në shtëpi, pasi më nxorën në pension. Të tre fëmijët i kisha jashtë shtetit e vendosa të largohem. Më dhanë leje qëndrimi këtu e vazhdoj jetën normalisht, por me shumë probleme shëndetësore.

A i përcjell zhvillimet në Shqipëri dhe veçanërisht në FA? A mendoni se vendi ynë dhe FA-të, janë në rrugën e duhur drejt ëndrrës evropiane?

Dekodimi i kujtesës dhe imagjinatës njerëzore me AI gjeneruese

Studiuesit e UCL përdorën AI gjeneruese për të modeluar funksionet e trurit, duke zbuluar se si formohen kujtimet, riluhet dhe përdoren për imagjinatë. Studiimi thekson natyrën rindërtuese dhe parashikuese të kujtesës, duke ofruar këndvështrime të reja mbi njohjen njerëzore. **Burimi: SciTechDaily.com**

Një studim i UCL, duke përdorur modele të inteligjencës artificiale përparon të kuptuarit tonë të kujtesës, duke treguar se si truri rindërton ngjarjet e kaluara dhe imagjinojnë skenarë të rinj.

Përparimet e fundit në AI-në gjeneruese ndihmojnë për të shpjeguar se si kujtimet na mundësojnë të mësojmë rreth botës, të rrijtojmë përvojat e vjetra dhe të ndërtojmë përvoja krejtësisht të reja për imagjinatën dhe planifikimin, sipas një studimi të ri nga studiuesit e UCL.

Modelet e AI që imitojnë funksionet e trurit Studimi, i botuar në “Nature Human Behavior”, përdor një model llogaritës të AI-së - i njohur si një rrjet nervor gjenerues - për të simuluar se si rrjetet nervore në tru mësojnë dhe kujtojnë një sërë ngjarjesh (secila e përfaqësuar nga një skenë e thjeshtë).

Modeli paraqiste rrjete që përfaqësonin hipokampusin dhe neokorteksin, për të hetuar se si ndërveprojnë ato. Të dy pjesët e trurit dihet se punojnë së bashku gjatë kujtesës, imagjinatës dhe planifikimit.

Autorja kryesore, studentja e doktoraturës Eleanor Spens (Instituti UCL i Neuroshkencës Kognitive), tha: “Përparimet e fundit në rrjetet gjeneruese të përdorura në AI tregojnë se si informacioni mund të nxirret nga përvoja në mënyrë që ne të mund të kujtojmë një përvojë specifike dhe gjithashtu në mënyrë fleksibël të imagjinojmë se çfarë risie mund të sjellin si përvoja të reja. “Ne mendojmë të kujtojmë si të imagjinojmë të kaluarën bazuar në koncepte, duke kombinuar disa detaje të ruajtura me pritshmëritë tona për atë që mund të ketë ndodhur.”

Përsëritja dhe parashikimi i kujtesës
Njerëzit duhet të bëjnë parashikime për të mbijetuar (p.sh. për të shmangur rrezikun ose për të gjetur ushqim), dhe rrjetet e AI-së sugjerojnë se si, kur ne riprodhojmë kujtimet ndërsa pushojmë, kjo e ndihmon trurin tonë të kuptojë modele nga përvojat e kaluara që mund të përdoren për të bërë këto parashikime.

Studiuesit i shfaqën modelit 10,000 imazhe të skenave të thjeshta. Rrjeti i hipokampalit kodoi me shpejtësi çdo skenë siç u përjetua. Më pas përsëriti skenat pa pushim për të trajnuar rrjetin nervor gjenerues në neokorteks.

Rrjeti neokortikal mësoi të kalojë aktivitetin e mijëra neuroneve hyrëse (neuronet që marrin informacion vizual) që përfaqësojnë çdo skenë përmes shtresave më të vogla të ndërmjetme të neuroneve (më e vogla përmban vetëm 20 neurone), për të rikrijuar skenat si modele aktiviteti në mijëra të neuroneve dalëse (neuronet që parashikojnë informacionin vizual).

Implikimet e Studimit

Kjo bëri që rrjeti neokortikal të mësonte përfaqësimet “konceptuale” shumë efektive të skenave që kapin kuptimin e tyre (p.sh. rregullimet e mureve dhe objekteve) - duke lejuar si rikrijimin e skenave të vjetra ashtu edhe gjenerimin e atyre krejtësisht të reja.

Rrjedhimisht, hipokampusi ishte në gjendje të kodonte kuptimin e skenave të reja që i prezantoheshin, në vend që të duhej të kodonte çdo detaj të vetëm, duke i mundësuar atij të fokusonte burimet në kodimin e veçorive unike që neokorteksi nuk mund t'i riprodhonte - siç janë llojet e reja të objekteve.

Modeli shpjegon se si neokorteksi fiton ngadalë njohuri konceptuale dhe se si, së bashku me hipokampusin, kjo na lejon të “ri-përjetojmë” ngjarjet duke i rindërtuar ato në mendjet tona.

Modeli gjithashtu shpjegon se si mund të

gjenerohen ngjarje të reja gjatë imagjinatës dhe planifikimit për të ardhmen, dhe pse kujtimet ekzistuese shpesh përmbajnë shtrembërime “të ngjashme me thelbin” - në të cilat tiparet unike përgjithësohen dhe mbahen mend më shumë si

tiparet në ngjarjet e mëparshme.

Autori i me përvojë, Profesor Neil Burgess (Instituti UCL i Neuroshkencës Kognitive dhe Instituti i Neurologjisë UCL ‘Queen Square’), shpjegoi: “Mënyra se si rindërtohen kujtimet,

në vend që të jenë regjistrime të vërteta të së kaluarës, na tregojnë se si kuptimi ose thelbi i një përvojë rikombinohet me detaje unike dhe se si kjo mund të rezultojë në paragjykime në mënyrën se si i kujtojmë gjërat.”

Paradoksi i përsosmërisë: A mundet që AI-ja të jetë tepër e mirë për t’u përdorur?

Biseda rreth vendosjes së inteligjencës artificiale shpesh përqendrohet në besueshmërinë e aplikacioneve të AI-së: A prodhojnë ato rezultate të besueshme, të paanshme dhe ruajnë privatësinë e të dhënave? Megjithatë, një punim i fundit i botuar në “Frontiers” mbi inteligjencën artificiale ngre një shqetësim unik: Po sikur një AI-ja të jetë shumë e mirë? Carrie Alexander, një studiuese postdoktorale në Institutin e AI-së për Sistemet Ushqimore të Gjeneratës së ardhshme, ose AIFS, në Universitetin e Kalifornisë “Davis”, intervistoi një gamë të gjerë aktorësh të industrisë ushqimore, duke përfshirë liderë biznesi dhe ekspertë akademikë dhe ligjorë, mbi qëndrimet e industrisë ushqimore drejt adoptimit të AI-së. Një çështje e dukshme ishte nëse marrja e njohurive të reja të gjera rreth operacioneve të tyre mund të krijonte pa dashje rreziqe të reja detyrimesh dhe kosto të tjera.

Për shembull, një sistem AI-je në një biznes ushqimor mund të zbulojë ndotje të mundshme me patogjenë. Pasja e atij informacioni mund të jetë një përfitim publik, por edhe ta hapë firmën ndaj përgjegjësisë ligjore në të ardhmen, edhe nëse rreziku është shumë i vogël.

“Teknologjia që ka më shumë gjasa të përfitojë shoqërinë në tërësi mund të ketë më pak gjasa për t’u adoptuar, përveç nëse miratohen struktura të reja ligjore dhe ekonomike”, - tha Alexander.

Një pistë devijimi për AI-në Alexander dhe bashkëautorët, Profesor

Aaron Smith i Departamentit të Bujqësisë dhe Ekonomisë së Burimeve në UC Davis dhe Profesorja Renata Ivanek e Universitetit Cornell, argumentojnë për një “në devijim” të përkohshëm që do t’i lejonte kompanitë të fillojnë të përdorin AI-në, ndërkohë që eksplorojnë përfitimet dhe rreziqet dhe mënyrat për t’i zbutur ato. Kjo do t’u japë gjithashtu kohë gjykatave, ligjvënësve dhe agjencive qeveritare për të kapur hapin dhe për të shqyrtuar mënyrën më të mirë për të përdorur informacionin e gjeneruar nga sistemet e AI-së në vendimet

ligjore, politike dhe rregullatore.

“Ne kemi nevojë për mënyra që bizneset të zgjedhin dhe të provojnë teknologjinë AI”, - tha Alexander. Subvencionet, për shembull për dixhitalizimin e të dhënave ekzistuese, mund të jenë të dobishme, veçanërisht për kompanitë e vogla.

“Ne me të vërtetë shpresojmë të gjenerojmë më shumë kërkime dhe diskutime mbi atë që mund të jetë një çështje e rëndësishme”, - tha Alexander. “Do të na duhet të gjithëve për ta kuptuar atë”.

Përshtati: MIMOZA GOLIKJA

Filloi “Steadfast Defender 24”, stërvitja më e madhe e NATO-s që nga periudha e Luftës së Ftohtë, ndërsa luftania e zbarkimit “USS Gunston Hall” (LSD 44) u nis, më 24 janar 2024, nga Norfolk, Virxhinia, Shtetet e Bashkuara dhe pas një serie operacionesh do të fillojë kalimin e saj përtej Atlantikut, drejt territorit të aleancës në Evropë.

Nisja e “USS Gunston Hall” shënon lëvizjen e parë taktike të “Steadfast Defender 24”. Anija kanadeze “Charlottetown” e Madhërisë së Tij, do të niset nga Halifax, Nova Scotia, Kanada për në Evropë gjatë këtij muaji.

E planifikuar gjatë disa viteve, “Steadfast Defender 24” do të nxjerrë në pah aftësinë e NATO-s për të vendosur forca me shpejtësi nga Amerika e Veriut dhe pjesë të tjera të Aleancës për të përforcuar mbrojtjen e Evropës.

NATO tha se rreth 90 000 forca do të marrin pjesë në stërvitjen disamujore të quajtur “Steadfast Defender 2024” (“Mbrojtësi i Vendosur 2024”). Operacioni stërvitor ka për qëllim të vërë në provë mbrojtjen e NATO-s, ndërkohë që vazhdon lufta e Rusisë në Ukrainë.

“Aleanca do të demonstrojë aftësinë e saj për të përforcuar zonën euro-atlantike nëpërmjet lëvizjes transatlantike të forcave nga Amerika e Veriut”, - tha gjenerali Christopher Cavoli, Komandanti Suprem i Aleatëve në Evropë (SACEUR). “‘Steadfast Defender 2024’ do të jetë një demonstrim i qartë i unitetit tonë, forcës dhe vendosmërisë sonë për të mbrojtur njëri-tjetrin, vlerat tona dhe rendin ndërkombëtar të bazuar në rregulla.”

“Steadfast Defender 24” do të zhvillohet në disa vende, me stërvitjet përkatëse që do të zgjasin deri më 31 maj 2024. Do të jetë stërvitja e parë e NATO-s në shkallë të gjerë, ku planet e reja të mbrojtjes do të vihen në veprim. Ajo do të tregojë se NATO mund të kryejë dhe të mbajë operacione komplekse me shumë fusha për disa muaj, në mijëra kilometra, nga Veriu i Lartë në Evropën Qendrore dhe Lindore, dhe në çdo kusht.

Stërvitja është projektuar si një simulim i përgjigjes së aleancës

"Steadfast Defender 24", nis stërvitja më e madhe e NATO-s në dekada

prej 31 vendesh anëtare ndaj një sulmi nga një vend rival, si Rusia. Stërvitja do të përbëhet nga një seri manovrash më të vogla që do të shtrihen nga Amerika e Veriut dhe deri në krahun lindor të NATO-s, pranë kufirit me Rusinë. Pritet të marrin pjesë rreth 50 luftanije, 80 avionë dhe mbi 1100 mjete luftarake tokësore.

Kjo është stërvitja më e madhe që nga viti 1988, kur u mbajt

stërvitja “Reforger” gjatë Luftës së Ftohtë. Ajo vjen në një moment kur NATO ka transformuar mbrojtjen e saj, që kur Rusia filloi sulmin ndaj Ukrainës në vitin 2022.

Aleanca ka dërguar mijëra forca ushtarake në krahun e saj lindor dhe ka përgatitur planet më të zgjeruara që nga rënia e Bashkimit Sovjetik, për t’u mbrojtur nga një sulm i Rusisë.

NATO lidh kontrata 1.2 miliardë dollarësh për municion artilerie 155 milimetra

dhe mbrojtjen e NATO-s dhe për të mbështetur Ukrainën. “Jam i kënaqur që jam këtu sot me Menaxheren e Përgjithshme të Agjencisë së Mbështetjes dhe Prokurimit të NATO-s, Stacy Cummings”, - tha në fjalën e tij Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg në ceremoninë e nënshkrimit për investimin më të ri të madh në municione artilerie me Menaxheren e Përgjithshme të Agjencisë së Mbështetjes dhe Prokurimit të NATO-s, Stacy Cummings. “NSPA u mundëson aleatëve të NATO-s të fitojnë, operojnë dhe ruajnë aftësitë kritike për sigurinë tonë”, - tha ai dhe falënderoi për punën kritike që bëjnë Agjencia e sidomos në këto momente. “Ne sapo kemi lidhur kontrata me vlerë 1.2 miliardë dollarë amerikanë për të blerë qindra mijëra fishekë municione artilerie 155 milimetrash. Kjo tregon se struktura e provuar dhe e testuar e NATO-s për prokurimet e përbashkëta po jep rezultate.

Lufta e Rusisë në Ukrainë është kthyer në një betejë për municione, kështu që është e rëndësishme që aleatët të rimbushin rezervat e tyre, pasi ne vazhdojmë të mbështesim Ukrainën”, - tha Stoltenberg. Agjencia për Mbështetjen dhe Prokurimin e NATO-s u mundëson aleatëve të bashkohen, si dhe gjithashtu të bashkojnë burimet e tyre, për t’u dhënë armët dhe municionet që na duhen për t’i mbajtur vendet e tyre të sigurta. “Që kur ramë dakord për Planin e Veprimit të Prodhimit të Mbrojtjes të NATO-s korrikun e kaluar, NSPA ka rënë dakord për kontrata me vlerë rreth 10 miliardë dollarë amerikanë. Këtu përfshihen rreth 4 miliardë dollarë për predha obusi, municione tankesh, raketa të drejtuara anti-tank dhe municione 155 milimetrash, së bashku me 5.5 miliardë dollarë për raketat interceptore Patriot. Kjo është një nxitje e rëndësishme për industrinë tonë të mbrojtjes transatlantike, duke na ndihmuar të përmbushim nevojat tona të sigurisë, ndërkohë që vazhdojmë të ofrojmë mbështetje jetike për Ukrainën”, - deklaroi Sekretari i

Përgjithshëm. Ai njoftoi gjithashtu për kryesimin e një takimi të Këshillit të Atlantikut të Veriut, me fokus se si Aleanca mund të rrisë më tej prodhimin e saj industrial, kjo çështje që tha se do të trajtohet edhe nga ministrat e Mbrojtjes të NATO-s, në ministerialin e tyre, muajin e ardhshëm. Sekretari i Përgjithshëm tha se mirëpret angazhimin e aleatëve për të bërë investime të reja të mëdha. “Përsëri, dua të falënderoj Stacy-in dhe Agjencinë e Mbështetjes dhe Prokurimit të NATO-s për gjithçka që bëjnë për ta bërë të mundur këtë”, - tha Stoltenberg.

Menaxherja e Përgjithshme e Agjencisë së Mbështetjes dhe Prokurimit të NATO-s, Cummings theksoi rëndësinë që aleatët të investojnë në zinxhirë të fuqishëm furnizimi, të aftë për të ofruar kundrejt kërkesave të reja dhe urgjente. “Kontratat shumëvjeçare shumëkombëshe ofrojnë një sinjal të qartë kërkesë për industrinë për ta bërë këtë. Kjo nga ana tjetër krijon stimuj për investime në kapacitetin e prodhimit industrial”. Stacy Cummings shtoi, se kur punohet me NSPA, kombet përfitojnë nga “ekonomitë e shkallës përmes një zgjidhjeje të provuar me çelës në dorë”.

Këto kontrata të reja janë një shembull i shkëlqyer i aleatëve që punojnë së bashku për të krijuar kërkesë afatgjatë të siguruar dhe për të mbështetur qëllimin e NATO-s për të forcuar kapacitetin e prodhimit në Evropë. “Kjo është ajo që ne bëjmë në NSPA. Ne jemi organizata kryesore për blerjen, mbështetjen, si dhe mbështetjen shumëkombëshe të NATO-s. Në fund të fundit, nëpërmjet përpjekjeve tona bashkëpunuese, ne forcojmë aftësitë parandaluese dhe mbrojtëse të NATO-s. Ne po hapim rrugën për qasje inovative për të rimbushur rezervat e municioneve, sistemeve të armëve dhe pajisjeve në të gjithë Aleancën”, - tha ajo.

Në lidhje me blerjen e re të municioneve, Sekretari i Përgjithshëm iu përgjigj pyetjes, nëse kjo blerje do të shërbente si një nxitje për më shumë dërgesa municionesh në Ukrainë, se rritja e prodhimit të municioneve është një domosdoshmëri absolute për të mundësuar NATO-n që të vazhdojë të ofrojë mbështetje për Ukrainën. “...Sepse deri më tani ne kemi gërmuar në rezervat tona, por me konsumin e municioneve që shohim në Ukrainë dhe nevojat që shohim për të vazhduar mbështetjen për Ukrainën, ne duhet të rrisim prodhimin dhe kjo është pikërisht ajo që po bëjnë aleatët e NATO-s. Ne ramë dakord për Planin e Veprimit të Prodhimit të Mbrojtjes korrikun e kaluar. Që atëherë NSPA ka nënshkruar kontrata me vlerë 10 miliardë dollarë amerikanë. Pra, këto janë blloqe të rëndësishme ndërtimi, hapa të rëndësishëm, drejt ofrimit të më shumë, por edhe prodhimit të më shumë dhe për të siguruar që ne kemi kapacitetin e nevojshëm prodhues që aleatëve u duhet për të nënshkruar kontrata me industrinë”, - u tha Stoltenberg gazetarëve.

“Ne duhet të bëjmë më shumë prokurime të përbashkëta siç bëjmë përmes NSPA, Agjencisë së Mbështetjes dhe Prokurimit të NATO-s, dhe duhet t’u përmbahemi standardeve të NATO-s.

Duke marrë pjesë në takimin virtual të Grupit të Kontaktit të Mbrojtjes së Ukrainës, më 23 janar 2024, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg përshëndeti angazhimet e aleatëve për të vazhduar mbështetjen e Ukrainës tani dhe për një kohë të gjatë. Sekretari i Përgjithshëm tha se, sulmet masive të Rusisë theksojnë nevojën urgjente për të forcuar mbrojtjen ajrore të Ukrainës. Përmes Grupit të Kontaktit të Mbrojtjes së Ukrainës të udhëhequr nga SHBA-të, aleatët kanë dorëzuar tashmë një gamë të gjerë sistemesh të mbrojtjes ajrore në Ukrainë, duke përfshirë sistemet Patriots, IRIS-T dhe NASAMS. Përveç kësaj, sipas Paketës Gjithëpërfshirëse të Ndihmës së NATO-s (CAP), Aleanca po furnizon më shumë pajisje dimërore, pajisje për çminimin dhe karburant për të ndihmuar Ukrainën të përballojë dimrin e vështirë, tha Stoltenberg. Sekretari i Përgjithshëm nënvizoi mbështetjen e NATO-s për të rritur prodhimin e municioneve, duke përfshirë blerjen e fundit të deri në 1,000 raketa përgjuese Patriot përmes Agjencisë së Mbështetjes dhe Prokurimit të NATO-s (NSPA). Gjithashtu Stoltenberg njoftoi se NATO sapo kishte lidhur, po atë ditë kontrata për blerjen e rreth 220,000 predhave artilerie 155 milimetrash me vlerë 1.2 miliardë dollarë amerikanë, nëpërmjet NSPA. Kjo do të plotësojë rezervat e aleatëve, pasi ata vazhdojnë të forcojnë mbrojtjen ajrore të Ukrainës. Stoltenberg tha se NATO është e përkushtuar të ofrojë mbështetje afatgjatë për Ukrainën. Aleatët ranë dakord në Vilnius për të zgjeruar CAP-në e NATO-s në një program mbështetës shumëvjeçar, për të mbuluar nevojat kritike afatshkurtra dhe për të ndërtuar ndërveprim afatgjatë për të ndihmuar në mbrojtjen e popullit të Ukrainës, infrastrukturës kritike dhe forcave ushtarake.

Ndërsa për të ardhmen, Sekretari i Përgjithshëm u kërkoi aleatëve dhe partnerëve që të vazhdojnë t’i ofrojnë Ukrainës ndihmën që i nevojitet për të mbizotëruar. Ai përsëriti se NATO do të vazhdojë të qëndrojë pranë Ukrainës, sepse kjo ka rëndësi si për sigurinë e Ukrainës ashtu edhe për Aleancën.

Lufta e Rusisë në Ukrainë

është kthyer në një betejë për municione

Sekretari i Përgjithshëm Jens Stoltenberg dhe Drejtoresha e Përgjithshme e Agjencisë së Mbështetjes dhe Prokurimit të NATO-s (NSPA), Stacy Cummings, përfunduan kontrata më 23 janar 2024, për blerjen e rreth 220,000 predha artilerie 155 milimetra me vlerë 1.2 miliardë dollarë amerikanë, gjë që tregon se struktura e provuara dhe të testuara të NATO-s për prokurime të përbashkëta po japin rezultate. “Lufta e Rusisë në Ukrainë është kthyer në një betejë për municione, kështu që është e rëndësishme që aleatët të mbushin rezervat e tyre, pasi ne vazhdojmë të mbështesim Ukrainën”, - tha Shefi i NATO-s.

Që kur udhëheqësit aleatë ranë dakord për Planin e Veprimit të Prodhimit të Mbrojtjes të NATO-s në korrik 2023, NSPA ka rënë dakord për kontrata për municione me vlerë rreth 10 miliardë dollarë. Blerjet e fundit të NSPA përfshijnë një kontratë 5.5 miliardë dollarë për 1000 raketa Patriot dhe 4 miliardë dollarë për artileri 155 mm, raketa të drejtuara anti-tank dhe municione tankesh. Në nëntor 2023 gjithashtu, agjencia e prokurimeve e NATO-s zgjodhi të blejë gjashtë avionë E-7A “Wedgetail” me një kontratë që do të nënshkruhet në vitin 2024. Këto kontrata rekord demonstrojnë kapacitetin e industrisë së mbrojtjes transatlantike për të rritur parandalimin

Prof. Asoc. Dr. BERNARD ZOTAJ

Fshati Eskaj dhe familja Velo

Fshati Eskaj ndodhet 18 km në jug të qytetit të Lushnjës dhe 11 m mbi nivelin e detit. Ai shtrihet midis fshatrave Kamçisht, Ngurrëz e Vogël, Imshtë, Bubullimë dhe Pirre. Për origjinën e fshatit ka toponime të ndryshme si “thatësirë” apo i “vjetër”, dhe emri Eskaj del për herë të parë në vitin 1646. Popullsia është tërësisht vendase dhe është marrë me bujqësi. Fiset kryesore ishin Qosellarët, Petollarët, Çukollarët, Ndrekarlarët. Nga ky fshat asqerët Kozma Ngjeliu, Rrap Ngjeliu, Themi Peto kanë luftuar në Malësinë e Gjakovës kundër serbo-malazezëve, ku dy të parë kanë dhënë jetën. Në luftërat e më pasme kanë marrë pjesë luftëtarët Themi Peto dhe Mihal Shurdha. Themi Peto ishte baba i disa fëmijëve dhe kryeplak i fshatit, i cili u interesua që herët për shkollë në Eskaj. Në vitin 1932 u ndërtua një shkollë e re në trojet e Xhindole. Në vitin 1938, Eskaj kishte 30 shtëpi dhe 238 banorë. Gjatë Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare nga fshati dolën 80 partizanë, të cilët u inkuadruan në çetën, batalionin dhe grupin e Myzeqesë. Në historinë e Eskajt lartësohen dhe gjashtë Dëshmore të Atdheut: Laze Qose, Dhimitër Qose, Themi Ndreko, Todi Velo, Vasil Velo dhe Behar Isufi. Më 22 tetor 1956, në fshat u formua kooperativa bujqësore, ndërsa në vitin 1961, kur drejtor shkolle ishte Aleks Jongari, u ndërtua shkolla e re në qendër të fshatit Eskaj.

Në këtë fshat ka ngritur jetesën edhe familja Velo. Në rrjedhën e historisë ajo ka qenë një familje atdhetare dhe e përkushtuar për punën dhe zanafinën e përpunimit të drurit dhe gurit për ndërtimin e shtëpive; traditë e hershme e familjes që nga të parët e tyre, të ardhur nga zona e Voskopojës, nga e cila ka origjinën Leonidha Veloka, ka ardhur shumë i vogël dhe e mbante mend pritjen dhe dashamirësinë e treguar nga banorët e fshatit Eskaj për ngritjen dhe ndërtimin e shtëpisë Velo. Të dhënat flasin për ndjenjën patriotike të cilat dolën në pah në pjesëmarrjen aktive në LANÇ. Në këtë luftë u përfshi dhe familja Velo, ku më kryesorët ishin gjysh Todi Kristo Velo, Vasil Todi Velo, Leonidha Velo, vëllai i nënë Pulijes, Profi Thoma Boçi, të gjithë të inkuadruar në Lëvizjen Antifashiste Nacionalçlirimtare. Shtëpia e familjes Velo në Eskaj u bë një bazë e njohur e lëvizjes, ku gjetën strehë e bënë jatak mjaft nga drejtuesit kryesorë të lëvizjes në Myzeqe. Anëtarët e familjes u rreshtuan në fillim në çetë dhe më vonë në Grupin e Myzeqesë, së bashku me militantë si Xhorxhi Robo, Miti Bozo, Rahman Ruçi etj. Në vitin 1944 ranë në përpjekje me forcat naziste e të Ballit Kombëtar në Sheqishtë pranë Roskovecit, babë e bir, ndërsa në qytetin e Lushnjës në përpjekje me forcat gjermano-balliste dha jetë dhe Profi Boçi, daja i familjes Velo. Një rol të rëndësishëm kanë luajtur dhe gratë e familjes Velo. Kështu Naunka e Pulije, kanë qenë në çdo moment të gatshme për ndihmë. Ato përbaluan të gjithë vështirësitë e luftës, duke u gjendur pranë anëtarëve të familjes dhe të partizanëve. Naunka, bashkëshortja e patriotit të vjetër Todi Velo ishte në krye të punëve të organizatës së gruas.

Myzeqeja në luftë dhe roli i Spiro Moisiut

Dy muaj pas Konferencës së Pezës, më 10 nëntor 1942, në Lushnje u krijua Këshilli NÇ i qytetit, në shtëpinë e patriotit Ali Kufi, ku morën pjesë përfaqësues të shtresave të ndryshme të popullsisë, midis të cilëve, tregtarë, bejlerë e nacionalistë. Pas shumë debatesh e diskutimesh, u zgjodh Këshilli NÇ i qytetit me kryetar Spiro Moisiun, nënkryetar Xhevdet Nepravishta (Dëshmor i Atdheut) dhe sekretar Koli Ll. Bozo.

Figura e Spiro Moisiut u zgjodh si një figurë e nderuar, ku dhe nacionalistët që ishin kundër komunistëve, nuk gjetën argumente për të sulmuar e kundërshtuar figurën e tij. Ngritja e Këshillave Nacionalçlirimtare ndikoi fuqishëm në mobilizimin e popullit nga të gjitha shtresat, pa dallim feje, krahine dhe ideje në luftën për çlirimin e vendit. Partizanëve të parë që dolën në ilegalitet nga Lushnja dhe gjithë Myzeqeja, u priu në ballë Major Spiro Moisiu. Ai organizoi dhe çetën e Parë Partizane në Myzeqe. Kështu, më 26 dhjetor 1942, u formua çeta e Myzeqesë, në Kolonjë, me një efektiv prej 23 vetash. Komandant u zgjodh Rahman Uruçi dhe komisar Muharrem Shabani. Major Spiro Moisiu u zgjodh këshilltar ushtarak i çetës, i cili kishte një përgatitje ushtarake dhe kishte punuar gjatë në ushtri. Çeta luftoi kundër postë-komandës së karabinierisë dhe batalionit bregdetar italian në fshatin Libofshë. Më tej vijoi aksioni për prerjen e linjave telefonike të Libofshës me qytetin e Lushnjës etj. Çeta zhvilloi luftime edhe jashtë territorit të Myzeqesë kundër fashistëve italianë dhe nazistëve gjermanë në bashkëveprim me çetat e Skraparit dhe të Mallakastrës.

Më 19 shtator 1943, në fshatin Ngurrëz të Myzeqesë, u krijua Grupi Partizan i Myzeqesë, më i madhi për Qarkun e Beratit me mbi 800 partizanë, ku komandant i Grupit u zgjodh Rrahman Uruçi dhe komisar Spiro Bakalli.

Veterani Llaqi Kozma Jano është shprehur për Major Spiro Moisiun si kuadri më i devotshëm që luftëtarët myzeqarë e vlerësonin figurën e tij, rolin dhe personalitetin e këtij ushtaraku të lartë, e këtij atdhetari, ndaj pa hezitim i shkuam pas me besim të plotë, duke mbushur radhët e çetave dhe batalioneve

Epopeja e familjes Velo dhe kontributi i saj në LANÇ

me partizanë. Emrin dhe heroizmin e Spiro Moisiut e kishte mësuar dhe familja Velo dhe miqësitë e saj, të cilat u rreshtuan në epopenë e madhe dhe dolën fitimtarë. Ndërsa Xhorxhi Robo, bashkëluftëtar me Spiro Moisiun ka theksuar se qenia e Spiro Moisiut në atë kohë historike aty ishte një shans dhe nder për popullin dhe për partizanët e Myzeqesë. Një personalitet i tillë me potencial ushtarak e intelektual si Spiro Moisiu, ishte jo vetëm këshilltar e strateg ushtarak, por dhe ideator e organizator i shumë sulmeve e betejave që përbaluan partizanët e Myzeqesë, duke e lidhur veprimtarinë revolucionare të tij shumë ngushtë me Lushnjën dhe me Myzeqenë.

Luftëtari i vjetër u lidh me lëvizjen

Lufta përfshiu dhe luftëtarin e vjetër Todi Velo, i lindur në vitin 1885 në fshatin Eskaj, njësi administrative Bubullimë, në Lushnjë. Në rininë e tij, ai pati marrë pjesë si luftëtar në çetat patriotike të kohës, si gjatë periudhës për shpalljen e pavarësisë dhe më pas. Kontributi i Todit si patriot u shfaq dukshëm gjatë Lëvizjes, ku gjithë familja, nën shembullin e tij iu përkushtua kësaj lufte dhe u bë një nga bazat e saj të qëndrueshme. Todi Velo, pas njohjes me Llazar Bozon, i cili i foli me konsideratë për Spiro Moisiun, u aktivizua me njësitin luftarak të fshatit dhe krijuan çetën territoriale të fshatit. Më 1942 në “Fushën e plepit”, ka qenë në krye të protestës antif feudale për mbrojtjen e fshatit nga grabitësit. Në shtëpinë e tij janë strehuar në periudhën e LANÇ-it patriotët Rahman Uruçi, Xhorxhi Robo, Hasan Gina etj. Në vitin 1943 doli partizan në çetën e Myzeqesë e luftoi kundër fashistëve italianë e gjermanë, si dhe bandave reaksionare që vepronin në zonën e Lushnjës. U kap në befasi nga ballistët e Ngurrëzës me në krye Isa Manastirliut dhe Hamit Matjanit. E pushkatojnë, më 22 janar 1944, në fshatin Sheqishtë të Fierit.

Në gazetën e Lushnjës “Shkëndija” 14.10.1976, mësuesi, poet i fshatit Irakli Papa boton një poezi: “U mblodhën djemtë e fshatit rreth teje/ Mes tyre, Miti, Lazja, djali yt Vasil/ Ndërsa një mëngjes i bukur krejt në heshtje./ Po i përsquq retë në ngjyrë trëndafili...”. Është shpallur Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, Komiteti Ekzekutiv i KP të rrethit Lushnje dhe eshtrat e tij gjenden në varrezat e dëshmorëve të qytetit të Lushnjës.

Në rrugën e babait...

Familja Velo ishte e përfshirë e gjitha në luftë. Midis partizanëve të rreshtuar në njësitë e ushtrisë çlirimtare mori pjesë dhe i riu, djali i Todit, Vasil Velo, i lindur më 1919 në Eskaj. Në rininë e tij kreu shkollën filloren në fshatin e lindjes. U përfshi në lëvizje dhe eci në gjurmët e babait të tij. Todi u radhit në çetën e Myzeqesë dhe mori pjesë në luftime të zhvilluara prej saj në Karbunarë, Kolonjë, si dhe në zonën e Skraparit e të Beratit. Kur grupi partizan po riorganizohej, Todi që po kryente një detyrë të ngarkuar nga shtabi i grupit, i spiunuar, kapet nga ballistët e komanduar nga Jahja Kurti dhe, pasi e torturojnë e pushkatojnë në Sheqishtë të Fierit, së bashku me babanë e tij, luftëtar të hershëm, më 22 janar 1944. Babë e bir ranë dëshmorë për lirinë e Atdheut. Është shpallur Dëshmor i Atdheut me vendim

nr. 74, datë 25.10.1971, Komiteti Ekzekutiv i KP të rrethit Lushnje dhe eshtrat e tij gjenden në varrezat e dëshmorëve të qytetit të Lushnjës.

Fjala e dhënë u mbajt...

Profi Numan Boçi kishte miqësi me familjen Velo. Të dy familjet ishin lidhur ngushtë njëra me tjetrën dhe lidhën fjalë për të ndjekur dhe ndihmuar lëvizjen. Profi kishte lindur në vitin 1898 në fshatin Rrupaj të Lushnjës. Ai ishte djalë i vetëm dhe në rininë e tij punoi në tokat e bejlerëve, por aty nuk sigurohej jetesa familjare dhe fillon punë në shkollën Bujqësore të Kavajës si punëtor. Duke qenë i pakënaqur nga regjimi i mbretërisë, në gusht 1935 mori pjesë në kryengritjen antizogiste të Fierit. Kryengritja dështoi, Profi u burgos nga xhandarmëria e Lushnjës, e torturuan dhe pasi kreu dënimin, kthehet në fshat, tek prindërit. Filloi lëvizja dhe u bashkua me aktivistët Gjergji Daka, Kici Gjika, Lipi Çuko, Ndoni Avrami për të luftuar pushtuesin fashist.

Profi u lidh me lëvizjen, sepse dha fjalën dhe së bashku me familjen Velo. Profi Boçi u bashkua për luftë dhe me Laze Likon, ku familja e tij ishte bazë partizane, si dhe me Gori Bashën, kryetarin e parë të Këshillit Antifashist Nacionalçlirimtar të fshatit Rrupaj. Familja e Profi Boçit u bë kështu një nga bazat e lëvizjes, duke i dhënë kontribut e ndihmuar edhe materialisht Luftën Nacionalçlirimtare. Në mars të vitit 1943 Profi u rreshtua në radhët e çetës partizane të Myzeqesë dhe, më 19 shtator 1943, në Grupin Partizan të Myzeqesë, ku komandant ishte Rrahman Uruçi. Mori pjesë në të gjithë luftime të zhvilluara në zonën e Myzeqesë, të Beratit e deri në Skrapar.

Më 14 tetor 1943, në lagjen “Teqe” të Lushnjës, sot lagjja “Kadri Qystri” u kap befasisht dhe burgoset nga nazistët dhe ballistët. Të prangosur e nxjerrin natën nga qyteti për ta pushkatuar, së bashku me katër luftëtarë, ku gjatë rrugës për në vendin e pushkatimit, partizani Til Lala këputi prangat dhe u fshih në selvinë e kishës së Lushnjës. Të katër partizanët i pushkatuan... Në të dalë të qytetit të Lushnjës në rrugën e Hysgjokajt, është ngritur një lapidar që flet për pushkatimin e partizanit Profi Naun Boçi.

Profi Boçi, si luftëtar në çeta e batalione partizane është dekoruar me medaljen e “Trimërisë” dhe të “Çlirimit”; është shpallur Dëshmor i Atdheut me vendim nr. 74, datë 25.10.1971, Komiteti Ekzekutiv i KP të rrethit Lushnje dhe eshtrat e tij prehen në varrezat e dëshmorëve të Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare në Lushnje.

E gjithë Familja Velo nga fshati Eskaj pas çlirimit të vendit dha një kontribut të madh në aksionet kombëtare për tharjen e kënetave, në ngritjen e bujqësisë, në ndërtimin e hekurudhave dhe veprave të tjera të mëdha të vendit, duke qenë pjesëtarë aktiv dhe në krye të punëve, të detyrave dhe të përkushtuar ndaj Atdheut. Traditën e familjes Velo e ka ndjekur dhe po e vazhdon Gjergji Velo, i cili ka kryer detyra si sekretari i rinisë i rrethit të Lushnjës, kryetar i Komitetit Ekzekutiv në rrethet e Lushnjës dhe të Tepelenës. Ai ka vite që drejton Organizatën Kombëtare të Dëshmorëve të LANÇ dhe Dëshmorëve të tjerë të Atdheut.

22 janar 1914, fundi i qeverisë së parë kombëtare

Qeveria e Ismail Qemalit, e para qeveri kombëtare, e cila u formua pas Shpalljes së Pavarësisë. Kuvendi Kombëtar i Vlorës që në mbledhjen e tij të parë, më 28 nëntor 1912, vendosi krijimin e saj dhe, më 4 dhjetor 1912, Kuvendi me kërkesë të Ismail Qemalit e caktoi vetë përbërjen e qeverisë, e cila ishte:

I. Ismail Qemali, veç detyrës së kryetarit të qeverisë, mbajti edhe atë të ministrit të Jashtëm përkohësisht.

II. Anëtarë të Qeverisë: Dom Nikollë Kaçorri nënkryetar, Myfit bej Libohova për Punët e Brendshme, Abdi bej Toptani për Financat, Mehmet pashë Deralla për Luftën (për mbrojtjen), Petro Poga për Drejtësinë, Luigj Gurakuqi për Arsimin, Mit'hat Frashëri për Punët Botore, Pandeli Cale për Bujqësinë dhe Lef Nosi për Postë-telegraf. Përbërja e qeverisë ishte heterogjene.

III. Kuvendi i Vlorës hodhi themelet e organizimit të Shtetit të ri Shqiptar, duke u mbështetur në forcat kombëtare. Ndonëse në kushte jashtëzakonisht të vështira të vazhdimet të Luftës I Ballkanike, shumë prej krahinave u bashkuan me qeverinë, duke e njohur atë si qeveri të gjithë Shqipërisë.

IV. Ajo veproi në fillim në një zonë të ngushtë, kryesisht në trekëndëshin Vlorë-Berat-Lushnjë. Luftoi për bashkimin rreth saj të krahinave të çliruara nga pushtimi serb. Prej pranverës 1913 qeveria filloi të shtrijë autoritetin e vet në Shqipërinë e Mesme e në një pjesë të mirë të Shqipërisë Veriore. Kjo qeveri arriti rezultate të rëndësishme në krijimin e aparatit shtetëror. U ngritën disa njësi të forcave të rendit publik (xhandarmëria) dhe u morën disa masa organizative paraprake për të mëkëmbur një ushtri kombëtare. U vunë gurët e parë për krijimin e një sistemi gjyqësor sipas modeleve evropiane. Gjuha shqipe u shpall si gjuhë zyrtare dhe u vendos hapja e shkollave shqipe prej vjeshtës 1913.

Akti më i rëndësishëm juridik

Akti më i rëndësishëm juridik që nxori qeveria ishte «Kanuni i përtashëm i administratës civile të Shqipërisë». Ky akt përmbante një rregullim mjaft të hollësishëm të përbërjes dhe kompetencave të hallkave kryesore të administratës lokale në Shtetin e ri. Por ai nuk kishte vlerën e një kushtetute në kuptimin e plotë, përdërisa linte pa prekur probleme të tilla themelore si forma e qeverisjes (monarki apo republikë), organet më të larta të pushtetit, kompetencat, raportet midis tyre. Kjo shpjegohet me ndërhyrjen e Fuqive të Mëdha në organizimin e brendshëm të Shtetit të ri. Në Konferencën e Ambasadorëve në Londër këto shtetë qëllimin e tyre për ta marrë vetë në dorë organizimin e Shqipërisë. Këtë e bënë me anën e Komisionit Ndërkombëtar të Kontrollit, të cilit iu ngarkua detyra e përpunimit të një projekti të hollësishëm të degëve kryesore të administratës shtetërore. Qeveria e Ismail Qemalit u ndesh në veprimet separatiste të Esat pashë Toptanit në Shqipërinë e Mesme. Ajo nuk qe në gjendje të përballonte presionet e vazhdueshme të Fuqive të Mëdha. Në këtë drejtim ndikuan negativisht edhe kufizimet politike klasore të qarqeve patriotike të kohës. Këto kufizime gjenin shprehje në mbivlerësimin e kombinacioneve diplomatike dhe në pavendosmërinë për ta bërë organizimin e shtetit të ri një veprë jo thjesht të një elite kombëtare, por edhe të masave të gjera popullore. Në përgjithësi I. Qemali “neglizhoi forcimin e pushtetit brenda dhe i dha rëndësi më të madhe politikës së jashtme”. Qeveria zhvilloi një veprimtari të gjerë diplomatike për mbrojtjen e të drejtave të kombit shqiptar në arenën ndërkombëtare, si pranë Fuqive të Mëdha, ashtu dhe pranë shteteve fqinje. Vetë I. Qemali (i shoqëruar nga L. Gurakuqi e I. Boletini) bëri një udhëtim nëpër kryeqytetet e Fuqive të Mëdha të Evropës (prill-maj 1913), dhe u ndal veçanërisht në Londër, ku pati takime me personalitete të ndryshme, burra shteti e diplomatë. Konsekuente në qëndrimin e tyre të mosbesimit ndaj elementit kombëtar, Fuqitë e Mëdha nuk e njohën Qeverinë e Vlorës dhe kjo ra në një izolim të plotë. Në janar 1914 Komisioni Ndërkombëtar i Kontrollit e implikoi atë

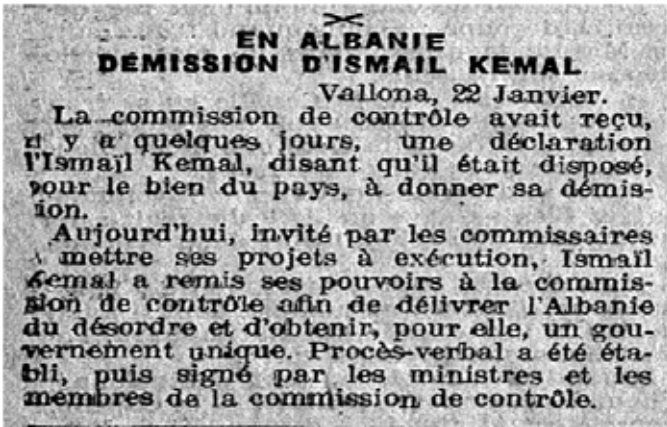
në të ashtuquajturin komplot të Beqir Grebenesë, gjë që e çoi në dorëheqjen e detyruar të I. Qemalit, më 22 janar 1914. Pushteti kaloi në duart e Komisionit Ndërkombëtar të Kontrollit. Bilanci i veprimtarisë së Qeverisë së Vlorës si brenda vendit ashtu edhe në plan ndërkombëtar ka qenë i kufizuar. Megjithatë ajo ka qenë e vetmja qeveri kombëtare e dalë nga vetë gjiri i lëvizjes së Pavarësisë. Ajo mishëronte idealin kombëtar shqiptar dhe me veprimtarinë e saj konkrete, tregoi se Shteti i ri Shqiptar i ngritur mbi themele kombëtare do të kishte dalë nga stadi embrional po të mos ishin faktorët pengues të politikës së Fuqive të Mëdha.

Plani për aleancën osmano-bullgaro-shqiptare

Qeveria xhonturke në fuqi caktoi Grebenenë që të krijonte një lëvizje për kthimin e Shqipërisë nën syzerenitetin osman, duke synuar kompensimin e humbjes së territoreve perandorake gjatë luftës dhe fuqizimin e saj në Ballkan sërish. Pakënaqësia e zgjedhjes së monarkut për Shqipërinë e dha këtë mundësi. Autoritetet osmane e nisën Grebenenë, asokohe me gradën bimbash/kolonel, nga Stambolli në Sofje për në Shkodër i shoqëruar nga Zija bej Gjakova dhe Zenel bej Peja, nëntorin e 1913 me 5 000 napolona ar që të fitonte përkrahës, biseda diplomatike dhe komunikim telegrafik me Stambollin. Grebeneja ia doli të bindte parinë e Shkodrës që të përkrahnin Ahmed Izet Pashën që të vinte si mbret i Shqipërisë, por sipas kujtimeve të Sejfi Vllamasit kjo nuk qëndron. Më pas udhëtoi në Durrës, ku u takua me Esad pashë Toptanin, prej ku i nisi një letër Stambollit që t'i nisin trupa dhe armatime.

Si emisar i Izet Pashës, kontaktoi Ismail Qemalin, që kishte shpallur pavarësinë shqiptare nëntorin e 1912 gjatë Luftës Ballkanike. I parashtrij planin për rikthimin osman në një veprim ushtarak të trupave osmane, shqiptare e bullgare kundër Serbisë dhe Greqisë. Shpërblimi tokësor për shtetin shqiptar do të ishin

viset e Kosovës dhe Çamërisë që Konferenca e Londrës ua kishte dhënë Serbisë dhe Greqisë. Ismail Qemali iu zotua Grebenesë për besnikëri ndaj Izet Pashës dhe garantimin e futjes së trupave dhe armatimit osman në viset shqiptare për një luftë guerile ndaj serbëve e grekëve. Pas këtyre negociatave, Grebeneja kontaktoi Stambollin dhe i kërkoi 200-300 kuti me armatime me plumba, katër mitraloza dhe katër topa që t'i dërgoheshin në Vlorë. Janarin e 1914 mbi 200 ushtarakë osmanë veshur shqiptarisht

zbarkuan nga anija Maran në skelën e Vlorës që të shtinin në dorë qytetin gjatë natës dhe të shpallnin Izet Pashën mbretin e Shqipërisë. Serbët i ranë në erë komplotit dhe konsulli serb në Vlorë, Gavrilović, ia raportoi Komisionit Ndërkombëtar të Kontrollit. KNK-ja autorizoi oficerët holandezë, si trupë neutrale e caktuar nga Fuqitë e Mëdha, që të shpallnin gjendjen e emergjencës dhe të ndalnin Grebenenë. Gjatë kontrollit në portin e Vlorës, u zbuluan 11 oficerë dhe 200 trupa osmane. Edhe 20 të tjerë u arrestuan, së bashku me Grebenenë dhe Çerçiz Topullin. Gjatë gjyqit, doli në pah komploti dhe gjykata ushtarake e KNK-së me në krye gjeneralin De Veer e dënoi me vdekje, më pas u fal me burgim të përjetshëm, ndërsa Ismail Qemali dha dorëheqjen. Pas përpjekjeve të autoriteteve osmane, Grebeneja, më 18 gusht 1914, u lirua. Më pas u transferua në frontin e Kaukazit, ku luftoi dhe vdiq në betejën e Sarikamishit gjatë Luftës së Parë Botërore. U varros me nderime ushtarake në Erzurum, në lindje të Turqisë. Pas la dy djem, Qemalin dhe Muzafer Grevena.

Prof. Asoc. Dr. Zaho GOLEMI

(Në kuadrin e 105-vjetorit të lindjes të Mitat Kondit, ish-luftëtarit partizan të orëve të para në formacionet e vogla dhe të mëdha të LANÇ-it, ushtarakut madhor që shërbeu me dinjitet në radhët e Ushtrisë Popullore dhe mbledhësit e apasionuar të folklorit popullor, të këngëve e valleve të Labërisë për trevën e Krahinës së Kardhiqit e Rrëzomës por edhe më gjerë, si të ishte pjesë e pandarë e institutit të Kulturës Popullore Shqiptare. Dedikuar burrit të mirënjohur Mitat Kondit, për itendentin e çetës së parë partizane “Çerçiz Topulli”, luftëtarit që mbante pseudonimin gjatë luftës “Elefanti”, për partizanin e batalionit “Asim Zeneli”, partizanin dhe kuadër i Brigadës së 2-të Sulmuese, brigadë ku kreu edhe detyra me përgjegjësi si komandant Kompanie, zëvendëskomandant batalioni, komandant batalioni, deri në zëvendëskomandant brigade. Mirënjohja shkon për ushtarakun me karrierë brilante 30 vjeçare, që jetën ia kushtoi çlirimit të Atdheut nga pushtuesit nazifashistë, ngritjes e forcimit të strukturave të mbrojtjes pas çlirimit të vendit, por dhe historisë, ku u shqua veçanërisht si mbledhës i folklorit, të këngëve popullore të krahinave të Kardhiqit dhe Rrëzomës të bashkive Gjirokastër dhe Delvinë).

Nga Zhulati i historisë, bir i Krahinës së Kardhiqit

Mitat Kondi është një nga personalitetet e spikatur të Krahinës së Kardhiqit i trevës labe. Mitat Mazllëm Kondi ishte lindur, më 9 janar 1919, në fshatin Zhulat të Gjirokastrës. Nëna e tij Dilija dhe babai Mazllëmi ishin të njohur në fshat dhe krahinë si njerëz të mirë, të punës dhe të sakrificës, që gëzonin respektin e fshatit dhe krahinës, si dhe ishin mjaft të respektueshëm në zbatimin e zakoneve e sharteve të vendit. Oxhaku i fisit “Kondi” si në Zhulat dhe në Fushëbardhë ishin të shquar në historinë e trevës së Labërisë. Ambienti ku u lind dhe u rrit Mitati ishte me histori të madhe, që rrezatohej dukshëm atdhetaria dhe patriotizmi. Të parët kishin luftuar për mbrojtjen e truallit arbëror sikurse gjithë bashkëfshatarët dhe bashkë krahinarët e tjerë. Mitat Kondi arsimimin fillor e përfundoi në Zhulat, ndërkohë që u rrit dhe u burrërua para kohe në një botë plot halle. Të parët e mëkuan me bëmat e të parëve që në luftërat anti-tanzimat, me frymën atdhetare të kuvendeve të Idriz Sullit të 1770-ës në Senicë dhe më 1773 në Taroninë, tek Rrapi i Agait, me kryengritjet labe të 1847-tës, të luftës së parë anti-greke të 1854-ës, të luftërave për autonomi sipas direktivës së LSHP-së më 1878, të luftërave në Sarandë dhe në Gjashtë, me luftërat më 1897 dhe 1913-1914 në “5 Puset”, “Grebene”, “Janinë” etj. e veçanërisht me Luftën e famshme të Vlorës, të 1920-tës. Historia e Zhulatis të këtejme dhe Zhulatis të tejmë “u saldua” në mendjen e Mitat Kondit dhe ngeli krenari jetësore. Pas çlirimit të Atdheut, Mitati i apasionuar pas arsimimit, vijoi studimet në Gjimnazin e Korçës. Në vitin 1962 përfundoi studimet e larta në Tiranë në Universitetin Shtetëror, Fakulteti Histori-Gjeografi, duke u kompletuar kështu me arsimim elitari për kohën. Biografia e tij është mjaft e pasur: Në qershor të vitit 1942 hyri në Lëvizjen Antifashiste Nacionalçlirimtare. Po në korrik të këtij viti doli partizan, duke u inkuadruar në njësitë partizane të zonës së Kardhiqit, Çetën “Çerçiz Topulli” me detyrën e itendentit. Më 7.8.1943, kjo çetë inkuadrohet në Batalionin “Asim Zeneli”, ndërsa Mitat Kondi, në nëntor 1943, inkuadrohet në Brigadën e Dytë Sulmuese. Në këtë brigadë u ngarkua me detyra të ndryshme si komandant kompanie, zëvendëskomandant batalioni, komandant batalioni, e deri në zëvendëskomandant brigade. Mori pjesë në veprimet luftarake të kësaj brigade në zonat e Elbasanit, Tiranë, Librazhd, Dibër e Madhe, Maqedoni, Mat, Krujë, Ishëm, Pezë, Korçë, Përmet, Leskovik, Kolonjë, Devoll etj. Gjeografia e veprimtarisë partizane të Mitat Kondit është e pasur, duke futur në të dhe veprimet në zonën e Kardhiqit, Cepos, Vurgut, Delvinës, Sarandës, Libohovës, Tepelenës, Kurveleshit e tjerë. Pas çlirimit të vendit ka pasur funksione të rëndësishme në ushtri, duke shërbyer në reparte e njësi të Ushtrisë në Tiranë, Shkodër, Gjirokastër, Korçë, Kavajë, Burrel, Kukës e tjera. Gjatë gjithë jetës së tij ka pasur edhe të shkruarit e historisë dhe të mbledhjes së traditës folklorike labe të krahinave të Kardhiqit dhe Rrëzomës, krahinave që takohen në Qafën e njohur të Skërficës. Deri në frymën e fundit iu përkushtua idealeve për të cilat luftoi gjatë gjithë jetës, por la në duart e miqve, shokëve, bibliotekave, edhe libra të tillë sikurse ishte ai me vargjet e poetit brilant popullor të fillim shekullit të kaluar Jonuz Kuci nga Fushëbardha, që ishte rrënjë e fis nga Osmën Kuci i parë prijës, luftëtar e kapedan i betejave të mëdha të historisë. Mitat Kondi e risolli të gjallë, që të mos ngelej legjendë në kujtesën popullore. Deri në fund të jetës ngeli luftëtar i llogores së luftës dhe të këngës, ngeli i paepur në mbrojtje të idealeve të LANÇ-it, si vetë emri figurativ, që i vuri lufta “elefant” për idealet e lirisë, fisnik, i vendosur, me temperament lab fizikisht dhe psikologjikisht, depërtues në mendjen e njerëzve për të vjelë thesaret e fshehura të trevës labe në dy krahina të rëndësishme. Ai shkroi gjithë jetën dhe sipas poetit Zeqo Cama që e sjell në vëmendje këtë burrë të mençur e fisnik që nga Kanadaja, ai thotë, që Mitat Kondi ka lënë disa kujtime, por dhe vargje të mbledhura nga Jonuz Kuci i Fushëbardhës, dorëshkrime me vlerë për krahinën e Kardhiqit e Rrëzomës, që janë me vlerë për historinë krahinore dhe kombëtare.

Mitat Kondi, luftëtar, oficer madhor, mbledhës i folklorit

Luftëtar i çetës emërndritur në histori “Çerçiz Topulli”

Çeta partizane “Çerçiz Topulli”, ku bente pjesë që ditën e parë të krijimit edhe Mitat Kondi u krijua më 12.12.1942 në Fushëbardhë. Mitatin e ngarkuan me detyrën e itendentit dhe e quajtën “Elefanti”. Labi i mençurisë dhe veprimi atdhetar u gjend në kohën dhe vendin e duhur nga ku nisi rrugëtimi i tij historik i jetës plot vitalitet dhe krenari në shërbim të vendit. Çetës partizane “Çerçiz Topulli”, ku aderoi Mitat Kondi ishte formacioni i parë partizan i krahinës së Kardhiqit. Kjo çetë ishte pjesë e koalicionit të madh antifashist Anglo-Sovjeto-Amerikan, që bashkë me të gjitha formacionet e tjera partizane shqiptare të çetave, batalioneve, brigadave e divizioneve të UNÇSH-së shkruan faqe lavdie e trimërie në historinë e luftërave dhe fitoreve të shqiptarëve. Djemuria e krahinës u bashkuan me nismëtarët e krijimit të çete si Dilaver Poçi, Gani Haloçi, Mitat Kondi me pseudonim “Elefanti”, Ago Topulli, Islam Poçi, Hariz Shalari, Nimet Veliu, Neshat Kondi, e të tjerë, një brez atdhetarësh luftëtarësh e patriotësh që u vetëvendosën në sprovë dhe morën përsipër një barrë të madhe dhe me përgjegjësi të madhe përpara kombit dhe historisë. Fushëbardha, Zhulati, Prongjia, Kardhiqi, Plesati, Mashkullora, Humelica, Palokastra dhe fshatrat përtej lumit “Belica” lumit të Joshe si Shtëpëzi, Picari, Kolonja, Medari, Gropa e Barxhit, Golemi e Kaparieli u bënë fshatrat që ndezën pishtarin e luftës për çlirim dhe u organizuan fuqishëm rreth idesë së madhe të çlirimit. Mitat Kondi ishte pjesë e trupëzuar e çetës “Çerçiz Topulli” të krahinës së Kardhiqit e para çetë e krahinës, që i dha shpresë popullit të shtypur dhe të vuajtur jo vetëm nga skamja dhe varfëria por dhe nga çizmja e rëndë e pushtimit, e pushtimeve që nuk iu sosën shqiptarëve. Emërtimin e kryetrimt Çerçiz Topulli ia vunë në Prongji në marsin e 1943-it. Krijimi i çetës partizane “Çerçiz Topulli” i dha rastin krahinës ta përkujtojë si ngjarje madhore, dhe të nderojë me respekt të veçantë dëshmorët e krahinës që derdhen gjakun për liri si dhe gjithë luftëtarët që sakrifkuan aq shumë, por dhe gjithë popullin e krahinës së Kardhiqit që i dha gjak, frymë e mbështetje kësaj çete që shkroi histori me lavdi. Mitat Kondi dhe djemtë e Zhulatis e kryen me sukses misionin historik. Çeta “Çerçiz Topulli” u bë shpresë për popullin dhe tmerr për armikun. Misioni i Çetës partizane “Çerçiz Topulli”, mbeti liria, si një emblemë e heroizmit, besnikërisë së idealeve të lirisë prandaj mbeti edhe emërndritur në historinë e LANÇ-it, pasi ajo luftoi me emrin çetë për 239 ditë, zhvilloi beteja në dy qarqe të Gjirokastrës dhe të Sarandës, ku hapësira e veprimeve luftarake ishte në kufij taktikë, të krahasueshme me zonën e veprimt të njëjësive operative. Nga fshati i Zhulatis ranë Dëshmorë të Atdheut: (1) Axhem Velo Çela 1926-1944, (2) Hamit Demo Pula 1920-1945, (3) Hasan Salih Çerepi 1927-1944, (4) Mahmut Zoto Bedo 1920-1944, (5) Mete Beqo Hila 1894-1944, (6) Qemal Mustafa Shabani 1920-1944, (7) Rushan Riza Pula 1922-1945, (8) Salih Malo Çerepi, (9) Alush Muharem Aliko 1913-1950; Gjykojmë që ky është edhe varianti zyrtar i Depeartamentit të Dëshmorëve në Ministri të Mbrojtjes dhe përfundimtar sot për sot për Zhulatin; ndërsa nga Fushëbardha: (1) Karafil Bello, (2) Sami Golemi, (3) Alem Shehu, (4) Tahir Xhuvani, (5) Baxhul Norra, (6) Gazi Kondi, (7) Zijadin Çarçani, (8) Kutbi Gjeçi, (9) Latife Norra, (10) Nishat Kondi, (11) Xhezo Proda, (12) Cirok Cama, (13) Destan Norra, (14) Tajar Proda, (15) Mato Serjan Mato, që të gjithë flamur lirie në rrënjët e kombit shqiptar si dhe krenari krahinore. Për dëshmorët dhe idealet e luftës çlirimtare punoi fuqishëm për lartësimin e figurave të tyre gjithë jetën Mitat Kondi.

Burrat që rriti lufta e madhe Antifashiste partizane e shqiptarëve

Në zjarrin e luftës antifashiste u rritën antifashistët e parë të trevës labe, të Zhulatis dhe mbarë krahinave e trevave rebele, që

e kundërshtuan me armë pushtuesin. Çetat partizane shpejt u kthyen në batalione me përbashkimin e tre-katër çetave dhe kështu edhe Mitat Kondi nga radhët e çetës u rreshtua në formacionin solit dhe më të fuqishëm luftarak që mbante emrin e heroit të Mezhgoranit “Asim Zeneli”. Batalioni u formua nga çeta “Çerçiz Topulli”, “Hajredin Tremishti”, “Avni Rustemi” dhe “ Toto Bolena”. Ky batalion u ngrit më 7 gusht 1943 dhe Mitati, por dhe të 540 partizanët e këtij batalioni, ia ngritën më lart lavdinë dhe krenarinë krahinës së Kardhiqit, krahinë që derdhi gjakun e 106 dëshmorëve të kësaj krahine lavdiplotë. Mitati dhe shokët e tij përfaqësonin trimat pushkë-bashkuar të të gjithë luftëtarëve të krahinës së Kardhiqit që i bënë nder Labërisë, Gjirokastrës, mbarë truallit shqiptar. Të gjitha këto të dhëna vijnë përmes shënimesh të luftëtarit, partizanit, kuadrove të lartë ushtarakë Dilaver Poçi, Gani Haloçi, Mitat Kondi, Resul Bedo etj., që në fakt i bënë nder historiografisë shqiptare dhe veçanërisht asaj ushtarake. Kuadrot luftëtarë të Krahinës mbetën përjetësisht njerëzorë: “Madhësinë e njeriut nuk e bëjnë postet që arrin në jetë, por virtytet, karakteri i tij, ideali atdhetar, familja, të cilave u përkushtohesh”. Lufta çlirimtare e bijve të popullit për të cilët luftoi edhe Mitat Kondi, i cili bëri që fshatrat e krahinës së Kardhiqit të hapnin dyert e zemrat për çlirimtarët e vërtetë, për partizanët e brigadave partizane që erdhën në krahinë e Kardhiqit si misionarë të çlirimit. Fakt është se, në këtë krahinë të lavdishme janë mirëpritur me zakonin tradicional të shqiptarit, “kripë, bukë e zemër”, formacionet partizane të: BrIS; BrIIIS; BrVS; BrVIS; BrVIIS, BrXIVS. Pas disa muajsh luftimesh dhe pasi ishte krijuar SHP i UNÇSH dhe fillimi i krijimit të formacioneve të mëdha sikurse ishin Brigadat Partizane Mitat Kondin e gjejmë në nëntor 1943 në Brigadën e Dytë Sulmuese.

Biri i Zhulatis në brigadën partizane që u krijua në ditën e flamurit në Shëngjergj

Riorganizimi dhe ngritja e formacioneve të mëdha partizane i dha hov të ri luftës kundër pushtuesve. Që në tetor të 1943-it në dispozicion të BrIIS. Historia e BrIIS është historia e luftës dhe e përpjekjeve të atyre bijve dhe bijave shqiptarë që erdhën në gjirin e kësaj njësie nga zona dhe krahina të ndryshme të Tiranës, Elbasanit, Gjirokastrës, Mallakastrës, Kurveleshit, Kolonjës, Librazhdit etj. Këta bij të thjeshtë të popullit vullnetarisht lanë vatrat e qetësinë e tyre familjare dhe u bashkuan me familjen e madhe partizane, ku luftuan me trimëri e vetëmohim në emër të çështjes të çlirimit kombëtar dhe shoqëror të popullit. Dhe një ndër kuadrot e kësaj brigade ishte biri i Krahinës së Kardhiqit Mitat Kondi. Brigada II Sulmuese u krijua me urdhër të Shtabit të Përgjithshëm të UNÇSH, më 28 Nëntor 1943, në fshatin Skrep të Shëngjergjit në rrethin e Tiranës, në ditën simbol të kombin tonë, në ditën e shpalljes së pavarësisë. Në inaugurimin e Brigadës morën pjesë drejtuesit më të lartë të SHP-së. Komandanti i Përgjithshëm Spiro Moisiu i dorëzoi flamurin luftarak komandantit të Brigadës Beqir Balluku. Brigada II Sulmuese, ishte organizuar më tre batalione dhe kishte 450 partizanë. Kjo brigadë jo rastësisht u formua në Shqipërinë e Mesme, në afërsi të kryeqytetit, në zemrën e reaksionit më të tërbuar. Koha, vendi dhe situata në të cilën lindi BrII Sulmuese karakterizohej nga një sërë vështirësish serioze, ishte dimër dhe zona ku vepronin partizanët ishte ndër më të varfrat. Formacioni ku shërbeu Mitat Kondi ishte bërë tmerr për armiqtë dhe shpresë për popullin. Ishin 43 partizanë të kësaj brigade që ranë në fushën e betejës. Brigada II S, më 14 dhjetor 1944, vetëm dy javë pas çlirimit të hapësirës administrative shqiptare, u rreshtua në Divizionin VII Sulmues së bashku me Brigadën IX dhe Brigadën XX, duke marrë pjesë në Korparmatën II dhe pas çlirimit të vendit në Korpusin II me qendër në Berat. Rrugëtimi luftarak i kësaj brigade u shkrua me gjak e sakrifica të panumërta dhe ngeli flamur lirie dhe krenarie për brezat. Në çdo apel të Brigadës kurrë mungonte sigurisht dhe nuk do të mungojë kurrë një bir i shquar i Labërisë: Mitat Kondi. Ai nuk do të mungojë pasi në këtë brigadë u ngarkua me detyra të ndryshme si komandant kompanie, zëvendëskomandant batalioni, komandant batalioni, zëvendëskomandant Brigade. Mitat Kondi mori pjesë në veprimet luftarake të kësaj brigade në zonat e Elbasanit, Tiranë, Librazhd, Dibër e Madhe, Maqedoni, Mat, Krujë, Ishëm, Pezë, Korçë, Përmet, Leskovik, Kolonjë, Devoll etj. Pas çlirimit të Atdheut, sikurse gjithë bashkëluftëtarët dhe fitimtarët e luftës, Mitat Kondi përveshi llërat për ta dhënë kontributin denjësisht si kuadër i lartë i Ushtrisë Popullore në periudhën me grada, por edhe pa grada ushtarake pas heqjes së tyre, më 1 maj 1966, deri në daljen në pension. Për punë të mirë dhe të përkushtuar Mitat Kondi u vlerësua me urdhra, medalje e dekorata të ndryshme përgjatë karrierës së gjatë ushtarake si medalja e trimërisë, Dekorata e kujtimit, Medalja e 10 vjetorit të çlirimit, Medalja “Ylli i kuq”, si dhe mjaft vlerësime të tjera. Mbi të gjitha Oficeri madhor Mitat Kondi nuk punoi për tituj e medalje por ishte dhe mbeti një kontribues i shquar në të nëntë dekadat e jetës së tij. Mitat Kondi është pa diskutim një personalitet i shquar i trevës së Labërisë si dhe emrin e tij meriton të shkruhet i ndritshëm në Zhulat e Fushëbardhë, në krahinën e Kardhiqit dhe të Rëzomës, në të dy këto krahina që qëmtoi plot finesë më shumë se 700 vargje këngësh, që përlogariten të jenë kënduar të paktën në pesë shekujt e fundit. Mbledhësi i këngëve Mitat Kondi e pasuroi më tej serinë e “Mbledhësve të folklorit” me një vëllim (nr.5), me interes shumë të madh për kulturën kombëtare shqiptare.

Liderët botërorë që lanë shenjë në historinë e civilizimit njerëzor

Strategjia brilante, teknika dhe mendjet logjistike kishin kontroll total të ushtrive të mëdha dhe ato ushtri u bënë fitimtare ose u mundën për shkak të aftësive të një njeriu të vetëm. Komandantët ushtarakë në listë kanë qenë komandantë në fushë, me autonomi të padiskutueshme në betejat e tyre dhe jo gjeneralë që qëndronin në karriget e tyre larg luftës. Liderë botërorë që vijnë vetëm një herë në jetë, dhe që lënë shenjë në historinë e civilizimit njerëzor.

Aleksandri i Madh

Aleksandri i Madh qëndron më lart se Napoleon Bonaparti për sa i përket pushtimeve të tij në një periudhë më të shpejtë kohore. I kurorëzuar mbret në moshën 20-vjeçare, pasi i ati i tij, Filipi, u vra, Aleksandri vendosi të pushtonte të gjithë botën e njohur. Aleksandri plotësoi dëshirën e të atit për të pushtuar Persinë në pak vite, duke rrëzuar Mbretin Dar. Duke mos qenë i kënaqur me kaq pak territor, Aleksandri marshoi drejt më shumë pushtimeve në zonat ku sot shtrihet Afganistani dhe Azia Qendrore.

Në përpjekje për t'i rënë rreth e qark botës në rrugë oqeanore, Aleksandri u përpoq të pushtonte Indinë, por u bind nga ushtarët e tij për t'u rikthyer në Babiloni ku dhe vdiq në moshën 32-vjeçare, pasi kishte pushtuar një pjesë të madhe të botës, i kishte vënë 20 qyteteve emrin e tij si dhe përhapi qytetërim Helen.

Napoleon Bonaparti

Napoleoni cilësohet si gjenerali më i aftë deri më sot. Ai ka udhëhequr fushata brilante ushtarake, ka përdorur forcën e përqendruar në sulme në fushën e betejës, ka zhvilluar trupat e pavarura dhe të plota të ushtrisë (një sistem i përdorur akoma sot), ka instaluar udhëheqës kukulla, ka rekrutuar trupa nga qdo komb që mposhte, duke bërë revolucion në mënyrën e të luftuarit.

Në dekadën e parë të shekullit të 19-të ai i drejtoi ushtritë e Francës kundër çdo fuqie të madhe evropiane dhe arriti të dominonte Evropën kontinentale, nëpërmjet një sërë fitoresh historike të gjata, në betejat të tilla si ajo e Austerlitzit dhe Fridlandit.

Hannibal Barka

Kundërshtari më i tmerrshëm që Roma ka hasur, u rrit me detyrën e mposhtjes së romakëve nga baba i tij, Hasdrubali. Hanibali i la mënjanë taktikat kartagjenase të superioritetit pasiv detar dhe marshoi me elefantë në alpet italiane. Hanibali e pushtoi perandorinë e fuqishme Romake nëpërmjet alpeve.

Ai mundi romakët në një sërë betejash në Trebë dhe Traseminë. Asnjëherë nuk ka humbur personalisht në një betejë me romakët dhe e ka mbajtur ushtrinë e tij në Itali për më shumë se një dekadë pas Luftës së Dytë Kartagjenase.

Ai konsiderohet një prej strategëve më të mëdhenj ushtarakë që kanë ekzistuar. Armiqtë e tij romakë, madje adoptuan disa prej taktikave të tij për përdorimin e tyre.

Sun Tzu

Kur ju kërkon një libër rreth taktikave ushtarake, të cilat akoma mësojnë dhe inspirojnë liderë edhe pas 2500 vitesh, bëni gjënë e duhur nëse lexoni veprën 'Arti i Luftës' nga Sun Tzu. Emri i Sun Tzu tani është i famshëm falë atij libri. Vepra brilante e Sun Tzu e trajton luftën nga ana filozofike, duke i trajtuar ato në detaje. Libri flet për strategjinë e durimit si një nga elementët bazë për fitimin e një lufte. Libri sot është shumë popullor jo vetëm për ushtarakët, por edhe për diplomatët, trajnerët e futbollit apo CEO-t e kompanive të ndryshme. Ajo çka e bën atë një figurë interesante ushtarake është se zgjidhte gjithnjë një qasje sa më pak të përgjakshme. Sun Tzu preferonte t'i fitonte luftërat pa nisur ato akoma. Gjeniale.

Georgy Zhukov

Kjo figurë ushtarake njihet për fitoren e Europës gjatë Luftës së Dytë Botërore.

Edhe pse përpjekjet sovjetike për të shtypur pushtimin nazist ishin diçka kolektive siç janë të gjithë luftërat në përgjithësi, Zhukov shihet si personi që shkatërroi makinerinë naziste të luftës. Në atë kohë, Hitleri e kishte thyer paktin e tij me Stalinin, më 22 qershor 1941, dhe Zhukov ishte tashmë një oficer i gradës së lartë. I ngarkuar nga Stalini për të mbrojtur Moskën dhe të largonte gjermanët. Ushtria e Kuqe nën komandën e Zhukov ndaloi avancimin e nazistëve gjermanë dhe i mposhti ata. Zhukov vazhdoi të fitonte disa betejat të mëdha kundër gjermanëve. Ushtria e Zhukov marshoi në drejtim të perëndimit deri sa arriti në kryeqytetin e Gjermanisë Naziste, Berlin në pranverën e vitit 1945.

Ervin Rommel

Ervin Rommel konsiderohet si babai i luftës moderne me tank. I lindur në një familje aristokrate gjermane, Rommel pa betejën e parë gjatë luftës së parë botërore gjatë fushatave gjermane në Rumanë dhe Italinë e Veriut.

Me kalimin e kohës u rrit në gradë dhe u bë instruktor ushtarak në luftën me tanqe në Berlin. Kur Lufta e Dytë Botërore shpërtheu, Rommel u kërkua sërish në detyrë, duke i shërbyer Rajhut dhe duke ngritur më shumë prestigjin e vetes si ushtarak i zoti. Gjatë kohës kur Gjermania nisi pushtimin e Francës dhe të Vendeve të Ulëta, divizioni ushtarak i Rommel u njoh me nofkën "Divizioni i Fantazmave", për mënyrën se si njësi e tij ushtarake depërtonte në territorin e armikut.

Jeta e tij u ndërpre tragjikisht kur u zbuluan disa prova se kishte marrë pjesë në disa komplete për të vrarë Adolf Hitlerin.

Saladini

Saladini ka qenë lideri ushtarak më i shquar në kohën e Kryqëzatave, duke penguar shtetet mësimëse të kryqëzatave dhe pushtimet evropiane, me të njëjtën gjakftohtësi. I njohur për qetësinë dhe nacionalitetin e tij, mungesën e fanatizmit dhe respektin ndaj kundërshtarëve, ai arriti të pushtonte Sirinë, Egjiptin dhe pjesën më të madhe të Izraelit modern, në mënyrë krejt të qëndrueshme dhe pa shumë vështirësi.

Ai respektohej gjerësisht nga thuajse gjithë rivalët e tij dhe ka pasur një miqësi në korrespondencë me Rikard Zemërluanin, duke i dërguar atij dhurata, kuaj e madje dhe mjekun e tij personal.

Jul Cezari

Fushata ushtarake e Cezarit kundër galëve vazhdon të jetë në librat e shumë akademive ushtarake në botë.

Jul Cezari mori kontroll absolut të Republikës Romake dhe ushtrive të saj dhe kreu për herë të parë pushtimin romak të Britanisë. Ekspeditat ushtarake të Cezarit në çdo terren dhe në të gjitha kushtet klimaterike i detyrohet disiplinës strikte të legionarëve të tij, admirimi dhe devocioni i të cilëve ndaj tij ishte shembull tipik i brilancës së tij taktike.

Gjithashtu ai i manovronte trupat e tij me një shpejtësi legjendare, si dhe përdorimi i sistemit me shifra që përdorte për të komunikuar me gjeneralët e tij.

Atila

Emri i tij ishte bërë sinonim i frikës dhe dhunës. Gjatë udhëheqjes së tij, ai ishte një prej armiqve më të frikshëm të perandorive lindore dhe perëndimore.

Ai pushtoi Ballkanin dy herë dhe marshoi nëpërmjet Francës, deri në Orleans përpara se të mundej në betejën e Shalonit. Ai nuk sulmoi as Kostandinopojën dhe as Romën. Në pjesën më të madhe të Evropës perëndimore ai është mishërimi i mizorisë dhe grykësisë. Në kontrast, disa historianë e përshkruajnë atë si një mbret të madh dhe fisnik. Atila i zgjeroi kufijtë e perandorisë hune nga kufijtë e Francës së ditëve moderne e deri në stepat e Rusisë, duke mbledhur forcën masive të gjithë fiseve dhe kombeve të para historikisht si të egër provincialë.

Xhngis Khan

Xhngis Khan është një figurë historike që e bën Atilën e lartpërmendur të duket i butë për sa i përket brutalitetit dhe terrorit absolut që shkaktoi.

I njohur si themeluesi i Perandorisë Mongole, Xhngis

Khan krijoi ndoshta territorin më të madh që një Perandori kishte krijuar në të gjithë historinë. Pushtimet mongole shoqëroheshin me therje civilësh nëse qeveritë e tyre bënin rezistencë.

Pavarësisht reputacionit që Çingis Han dhe ushtria mongole morën, ai ishte gjithashtu i rëndësishëm në zbatimin e tolerancës fetare brenda Perandorisë dhe zhvilloi sistemin e meritokracisë. Edhe pas vdekjes së Çingis Han, perandoria mongole u zgjerua edhe më tej.

Gjergj Kastrioti - Skënderbeu

I lindur me emrin Gjergj Kastrioti në mbretërinë e vogël të Shqipërisë, Skënderbeu u zu rob nga sultani osman.

Duke u rritur në radhët e ushtrisë osmane ai u rrit edhe për t'u bërë një prej gjeneralëve më të mëdhenj, duke fituar titullin 'Skënderbe', që do të thotë Zoti Aleksandër, që e barazonte atë me heroizmat e Aleksandrit të Madh.

Por kjo nuk e pengoi të kthehej në vendin e tij, gjë që zemëroi Perandorinë Osmane, që dërgoi për 25 vjet me radhë ushtri të stërmëdha për ta pushtuar Shqipërinë, por pa sukses. Me ushtritë e tij që nuk arrinin në më shumë se 20 mijë njerëz, Skënderbeu arrinte t'i bënte ballë ushtrive dhjetë herë më shumë të trupave armike. Për mbrojtjen e Europës Perëndimore nga hordhitë osmane, Papa i dha titullin 'Kampion i Krishtit'.

Xhorxh Uashington

Uashington ishte lideri më i rëndësishëm dhe mbase më i suksesshmi i forcave revolucionare amerikane që kërkonin pavarësinë nga perandoria britanike.

Edhe pse i asistuar nga shumë vartës (duke përfshirë dhe Benedict Arnold, mprehtësia ushtarake e të cilit u megjullua nga tradhtia e tij e famshme), Uashingtoni rezultoi të ishte forca bashkuese e ushtrisë Kontinentale, duke e çuar atë në fitore në Trenton dhe Jorktaun, si dhe duke i mbajtur forcat e ndara në pjesë së bashku, në dimrin e vështirë në luginën Forxh.

Zgjedhja e tij president, dy herë, pa kundërshtime serioze dukej sikur ishte më e pakta që amerikanët mund të bënin për liderin e tyre ushtarak.

Xhorxh S. Paton

Figura më kontradiktore e forcave aleate të Luftës II Botërore, Paton mund të mendonte si rimishërimi i luftëtarëve të lashtë, duke mbartur guximin dhe eksperiencën e tyre në betejat e tij.

Në Luftën II Botërore ai përdori sulmet rrufe të gjermanëve kundër tyre, duke përdorur njëkohësisht manovrat e trupave të armatosura amerikane për nxjerrjen jashtë loje të fronteve gjermane e duke fituar kështu pjesë të mëdha terreni në periudha të shkurtra kohore.

Incidentet famëkeqe, duke përfshirë ekzekutimin e masakrave nga trupat nën komandën e tij çuan në rënien e imazhit të Paton, por ai mbetet udhëheqësi i fitores së forcave aleate në Evropë.

